

Mapa puta

DO VEĆE BEZBEDNOSTI

u lokalnoj zajednici

IMPRESUM

MAPA PUTA DO VEĆE BEZBEDNOSTI U LOKALNOJ ZAJEDNICI

Izdavači

Stalna konferencija gradova i opština
Makedonska 22/VII, Beograd
Tel: 011 3223 446
Imejl: secretariat@skgo.org
www.skgo.org

Beogradski centar za bezbednosnu politiku
Đure Jakšića 6/5, Beograd
Tel: 011 3287 226
Imejl: office@bezbednost.orf
www.bezbednost.org

Pripremili

Aurelija Đan
Saša Đorđević

Lektura

Tatjana Hadžić Jovović

Dizajn i prelom

DTP studio Beograd

Beograd, 2016.

SADRŽAJ

Lista tabela i ilustracija.....	5
Uvod	6
Šta je lokalna bezbednost?.....	7
Koncept ljudske bezbednosti	7
Bezbednost u zajednici.....	8
Prevenција kriminala.....	11
Kako se meri bezbednost u Holandiji?.....	13
Praćenje i procenjivanje stanja lokalne bezbednosti.....	13
Indeks bezbednosti.....	14
Profil naselja	15
Učestvovanje u istraživanju	16
Uzorak i način prikupljanja podataka	16
Kako izmeriti lokalnu bezbednost?	18
Prikupljanje podataka o okruženju u kom žive građani.....	19
Analiza prikupljenih informacija	21
Analiza okruženja proučavanjem političkih, ekonomskih, društveno-kulturoloških i tehnoloških faktora	22
Analiza snaga, slabosti, prilika i pretnji određene organizacije.....	22
Okvir za prevenciju kriminala i bolju saradnju na lokalnu.....	24
Predstavljanje i prilagođavanje upitnika svom okruženju.....	26
Korišćenje holandskog upitnika	27
Kreiranje novog upitnika.....	28
Priprema za anketiranje i sprovođenje istraživanja na terenu.....	30
Uzorkovanje i izbor ispitanika.....	30
Polazište anketiranja.....	30
Izbor domaćinstva	30
Izbor ispitanika	30
Dnevnik anketara	31
Uspostavljanje kontakta sa ispitanikom.....	31
Neposredan rad sa ispitanikom	32
Zaštitite sebe i svoje zdravlje.....	32
Izrada izveštaja i merenje bezbednosti.....	33

Pravljenje plana za postizanje veće bezbednosti	34
Koraci u izradi akcionog plana	35
Analiza problema.....	36
Početak izrade akcionog plana	36
Izrada akcionog plana.....	36
Utvrdjivanje ciljeva	36
Utvrdjivanje aktivnosti.....	37
Monitoring i evaluacija.....	37
Predstavljanje plana i izveštaja građanima.....	38

Primeri dobre prakse iz Srbije..... 42

Izrada Lokalnog akcionog plana bezbednosti u Niškoj Banji.....	42
Saradnja opštine sa srednjim školama i policijom u Niškoj Banji	42
Uslužni centar za podnošenje pritužbi u Niškoj Banji	43
Saradnja policije sa građanima	43
Inicijativa za suzbijanje nelegalnog parkiranja u Arandjelovcu	44
Pešačke staze i osvetljenje u Golupcu	45

Prilog..... 46

Holandski upitnik za istraživanje	46
---	----

LISTA TABELA, ILUSTRACIJA I OKVIRA

Tabela 1	Pojam ljudske bezbednosti
Tabela 2	Pojam bezbedne zajednice
Tabela 3	Podaci koji su potrebni za razumevanje okruženja u kome građani žive
Tabela 4	Podaci koji se mogu iskoristiti za analizu stanja bezbednosti
Tabela 5	Matrica za PEST analizu
Tabela 6	Matrica za SWOT analizu
Tabela 7	Odgovori na sledeća pitanja mogu pomoći da se utvrde snage, slabosti, prilike i pretnje
Tabela 8	Obrazac modela SARA
Tabela 9	Predlog programa sastanka na kome će biti pripremljena finalna verzija upitnika
Tabela 10	Prikaz osnovnih koraka akcionog planiranja
Tabela 11	Matrica akcionog plana
Tabela 12	Koraci do uspešnog događaja
Ilustracija 1	Različiti faktori koji utiču na postojanje rizika od pojave kriminalnih aktivnosti i nasilja
Ilustracija 2	Faze tokom praćenja i procenjivanja stanja bezbednosti
Ilustracija 3	Faze pripreme i sprovođenja istraživanja
Ilustracija 4	Koraci za uspešno merenje bezbednosti na lokalnu
Ilustracija 6	Saveti za sastavljanje dobrog upitnika
Okvir 1	Novi odgovor i rešenje policije
Okvir 2	Indeks bezbednosti u Roterdamu
Okvir 3	Prevenција bi trebalo da bude u centru bezbednosne politike na lokalnu
Okvir 4	Policijski narednik sa Novog Zelanda o modelu SARA
Okvir 5	Važno je obučiti anketare pre ispitivanja

UVOD

Istraživanje lokalne bezbednosti u Srbiji predstavlja izazov, jer ne postoji jedinstven i sveobuhvatan sistem praćenja i procene stanja bezbednosti, koji bi mogla da koristi svaka lokalna samouprava. Do sada se utvrđivanje stanja bezbednosti na lokalnu uglavnom bazira na statističkim pokazateljima o izvršenim krivičnim delima i prekršajima, koje evidentiraju policija ili tužilaštvo. Ipak, ovakva procena bezbednosti ne omogućava da se na odgovarajući način utvrde problemi sa kojima se građani/ke svakodnevno suočavaju u mestu u kom žive.

Upravo je zbog toga nastao ovaj priručnik, čiji je cilj da pruži novu perspektivu u ispitivanju stanja bezbednosti i skrene pažnju na ključnu ulogu lokalne samouprave u praćenju bezbednosti i kreiranju bezbednosne politike.

Bezbednosnu politiku lokalne zajednice moguće je pravilno kreirati samo ako se razumeju potrebe građana. Zato je „građanin/ka” polazna tačka svakog ispitivanja stanja lokalne bezbednosti. Jedino u kontaktu sa građanima/kama i jedino razumevanjem njihovih bezbednosnih problema, predstavnici lokalnih samouprava u saradnji i sa ostalim ustanovama mogu da deluju preventivno i da unaprede bezbednost na lokalnu. Upravo zbog toga je ovaj priručnik najpre vodič za prikupljanje i analizu podataka o problemima koji se odnose na bezbednost i o osećanju bezbednosti članova/ca lokalne zajednice. Priručnik je zatim i smernica za izvođenje zaključaka na osnovu te analize, kao i za predlaganje mera za rešavanje bezbednosnih problema.

Priručnik je namenjen svima koji su zainteresovani i odgovorni za stanje bezbednosti u lokalnoj zajednici. S obzirom na to da se najmanje pažnje pridaje lokalnoj samoupravi, ovaj priručnik omogućava predstavnicima opština i gradova da razumeju složenost bezbednosnih problema i da na osnovu toga shvate da imaju značajnu ulogu u njihovom rešavanju i preventivnom delovanju. Zato je i priručnik najviše namenjen opštinama i gradovima u Srbiji, odnosno njihovim organima koji imaju nadležnosti da se bave bezbednosnim problemima građana i građanki u toj lokalnoj zajednici.

Priručnik je nastao kao rezultat projekta pod nazivom „Program za lidere u oblasti bezbednosti i vladavine prava”, koji sprovodi Stalna konferencija gradova i opština u Srbiji u saradnji sa Holandskom asocijacijom lokalnih vlasti. Jedan od ciljeva programa je i podizanje kapaciteta predstavnika lokalne samouprave kako bi bolje pratili i procenjivali lokalne bezbednosti. Radi toga je prilikom realizacije projekta organizovan veliki broj radionica, a ovaj priručnik predstavlja završni korak tih aktivnosti i treba da posluži tome da se osmisle i sprovedu istraživanja o stanju bezbednosti na lokalnu, koja se prvenstveno baziraju na percepcijama članova/ca lokalne zajednice.

ŠTA JE LOKALNA BEZBEDNOST?

Na kraju ovog odeljka saznaćete:

- šta je ljudska bezbednost i koje su njene ključne oblasti;
- koje su ključne karakteristike bezbednosti u zajednici;
- šta se podrazumeva pod prevencijom kriminala.

Koncept ljudske bezbednosti

Bezbednost zajednice je značajna dimenzija ljudske bezbednosti, čiji je cilj da, u skladu sa dugoročnim ciljevima čoveka kao individue, zaštiti ljudski život od pretnji. Prema konceptu ljudske bezbednosti, institucije su dužne da obezbede stalnu zaštitu umesto povremene, odnosno da deluju preventivno, a ne reaktivno. Zaštita bi trebalo da bude u skladu sa potrebama ljudi. S obzirom na to da je ljudska bezbednost okrenuta čoveku i da treba da štiti, različiti državni organi izradili su nove strategije delovanja u skladu sa novim bezbednosnim okruženjem i realnošću, uvidevši da izazove i pretnje nije moguće samostalno rešiti. Tako je policija osamdesetih godina XX veka započela razvoj koncepta policije u zajednici.

Tabela 1: Pojam ljudske bezbednosti

Koncept ljudske bezbednosti prevashodno treba da zaštiti egzistencijalne vrednosti svakog ljudskog života od različitih bezbednosnih pretnji, bez uticaja na tekući ljudski razvoj.	
Zaštiti	Treba omogućiti i promovisati ljudsku bezbednost: <ul style="list-style-type: none">● identifikovanjem bezbednosnih pretnji;● preventivnim aktivnostima;● ograničavanjem pretnji;● izradom odgovarajućih odgovora i rešenja.
Egzistencijalne vrednosti	Zakonski treba omogućiti i praktično ispuniti osnovna ljudska prava i slobode. Ovo obuhvata i slobodu od straha i slobodu od oskudice.
Svaki ljudski život	Treba omogućiti bezbednost svakom čoveku, kao individui i pripadniku određene grupe, odnosno kolektiva, bez diskriminacije po bilo kom osnovu.
Bezbednosne pretnje	Postoje pretnje koje direktno ugrožavaju ljudski život, kao što su prirodna nepogoda ili saobraćajna nesreća, pa čak i rat. Takođe, postoje i pretnje koje indirektno ugrožavaju ljudski život, kao što su finansijska kriza ili siromaštvo.
Ljudski razvoj	Ljudska bezbednost ne ugrožava ljudski razvoj, već ga podržava.

Prema definiciji Ujedinjenih nacija (koje su i razvile ovaj koncept), osnovne komponente ljudske bezbednosti jesu „sloboda od straha” i „sloboda od oskudice”. Koncept ljudske bezbednosti posmatra stanje u sedam različitih oblasti.

- 1.** Ekonomska bezbednost podrazumeva da je svakom pojedincu omogućeno da ostvari prihod svojim radom, pa se stoga u ovoj oblasti treba boriti sa problemima nezaposlenosti, zadržavanja radnog mesta, loših uslova na radu, nejednakosti prihoda, socijalnog osiguranja i beskućništva.
- 2.** Bezbednost hrane podrazumeva da svi ljudi imaju fizički i ekonomski pristup ispravnoj hrani.
- 3.** Zdravstvena bezbednost podrazumeva da svaki pojedinac treba da ima minimalnu zaštitu od bolesti, pa u ovoj oblasti najveće izazove predstavlja borba protiv infektivnih i parazitskih bolesti, HIV-a i drugih virusa, zagađenog vazduha i vode, kao i nemogućnosti odgovarajućeg pristupa uslugama zdravstvenih službi.
- 4.** Bezbednost životne sredine treba svakom pojedincu da omogući zaštitu od kratkoročnih i dugoročnih razaranja prirode, uništenja lokalnih i globalnih eko-sistema, nestašice pijaće vode, poplava i drugih prirodnih nepogoda, kao i od neracionalnog krčenja šuma, zagađenja vode, vazduha i zemljišta.
- 5.** Lična bezbednost podrazumeva da svaki pojedinac treba da bude zaštićen od fizičkog nasilja koje mogu da vrše različiti akteri – počev od države, pa sve do porodice. Takođe, obuhvata bezbednost na radu i u saobraćaju.
- 6.** Politička bezbednost podrazumeva da svaki pojedinac treba da živi u društvu u kome će biti poštovana ljudska prave i gde neće postojati opasnost od primene represivnih mera.

Sledeća oblast ljudske bezbednosti jeste bezbednost u zajednici.

Bezbednost u zajednici

U svetu postoji više stotina inicijativa, programa i projekata, koji teže ka tome da se čovek kao individua oseća bezbedno. Ipak, ne postoji zajednički stav o ključnim činiocima bezbedne zajednice, jer svaki grad, opština, ili mesna zajednica imaju svoje specifične probleme i izazove. Upravljanje gradovima je u savremenim okolnostima glavni činilac očuvanja bezbednosti na globalnom nivou. Zato je uvek potrebno proceniti i napraviti analizu stanja bezbednosti u sopstvenoj zajednici.

U Velikoj Britaniji bezbednost u zajednici predstavlja pozitivni rezultat prevencije kriminala, što se pokazuje kao novi kvalitet ljudskog života. U takvom pozitivnom okruženju ljudi su, individualno ili kolektivno, zaštićeni od potencijalnih opasnosti ili pretnji koje proizlaze iz nasilja ili krivičnih dela, dok institucije imaju odgovore i kapacitete da reše bezbednosne probleme. Međunarodni centar za prevenciju kriminala definiše bezbednost u zajednici slično onome kako je definisana u Velikoj Britaniji. To se pre svega odnosi na prevenciju kriminala, a bezbednost se posmatra kao javno dobro. Bezbednost u zajednici je i aktivna radnja, odnosno proces u kome se ključne organizacije jedne zajednice udružuju da bi partnerski radile na postizanju bezbednije životne sredine za sve građane. Svetska zdravstvena organizacija definiše bezbednost u zajednici kao prevenciju svih povreda čoveka, uključujući u to i namerne povrede, kao što su nasilje, kriminalne aktivnosti i samoubistva, te nenamerne povrede, kao što su saobraćajne i druge nesreće, požari i prirodne nepogode. Do nenamernih povreda dolazi usled delovanja zajednice, odnosno ljudi.

Tabela 2: Pojam bezbedne zajednice

Bezbednost u zajednici podrazumeva aktivni zajednički rad različitih aktera na lokalnom nivou radi suzbijanja nasilja, nereda i kriminalnih aktivnosti i povećanja kvaliteta ljudskog života.	
Lokalna zajednica	To je određena društvena sredina koju je moguće razlikovati po kvalitativnim karakteristikama (po različitom stepenu privrednog, kulturnog i obrazovnog razvoja, kao i po znanju o bezbednosnoj kulturi) i po kvantitativnim karakteristikama (po broju stanovnika i veličini teritorije). Kao sinonimi koriste se: grad, opština, mesna zajednica, seoska zajednica, kvart.
Partnerstvo koje se ostvaruje komunikacijom	Partnerstvo predstavljaju uspostavljeni odnosi različitih aktera u lokalnoj zajednici radi društvene promene koja: <ul style="list-style-type: none"> ● podstiče na akciju i jača individue i zajednicu; ● povezuje ljude tokom odlučivanja radi poboljšanja kvaliteta ljudskog života; ● koristi različite vrste komunikacija – direktni ili grupni razgovori, komunikacija upotrebom informacionih tehnologija ili putem medija; ● podstiče razvoj demokratskih ideala i principa; ● omogućava da se čuju i uvažavaju stavovi drugih i drugačijih grupa. Komunikaciju i njen sadržaj kontrolišu predstavnici zajednice.
Pretnje	Neophodno je identifikovati infrastrukture zajednice, kao i ekonomsku, društveno-političku i bezbednosnu situaciju i utvrditi redosled prioriteta.
Kvalitet ljudskog života	Potrebno je izraditi indeks subjektivnog zadovoljstva, kojim su obuhvaćene sledeće oblasti života: <ul style="list-style-type: none"> ● životni standard; ● zdravlje; ● dostignuća; ● odnosi; ● bezbednost; ● društvena povezanost; ● bezbedna budućnost.

Aktivni zajednički rad na očuvanju bezbednosti u zajednici podrazumeva izradu plana i realizovanje preventivnih aktivnosti radi poboljšanja kvaliteta ljudskog života. Često se bezbednost na lokalnom nivou posmatra samo kao „policijska stvar”. Ipak, za postizanje bezbedne zajednice neophodni su efikasnost i održivost tela na lokalnom nivou (npr. saveta za bezbednost), koji će biti neka vrsta „komunikacionog linka” između građana i policije. Pored toga, čvršći odnosi između tih aktera povećavaju poverenje javnosti u rad policije, zatim pomažu u „oslušivanju”, i najzad u identifikovanju bezbednosnih problema lokalne zajednice. To je naročito bitno jer građani i policija često imaju različite predstave o tome šta predstavlja bezbednosni izazov na „lokalu”.

Okvir 1: Novi odgovor i rešenje policije

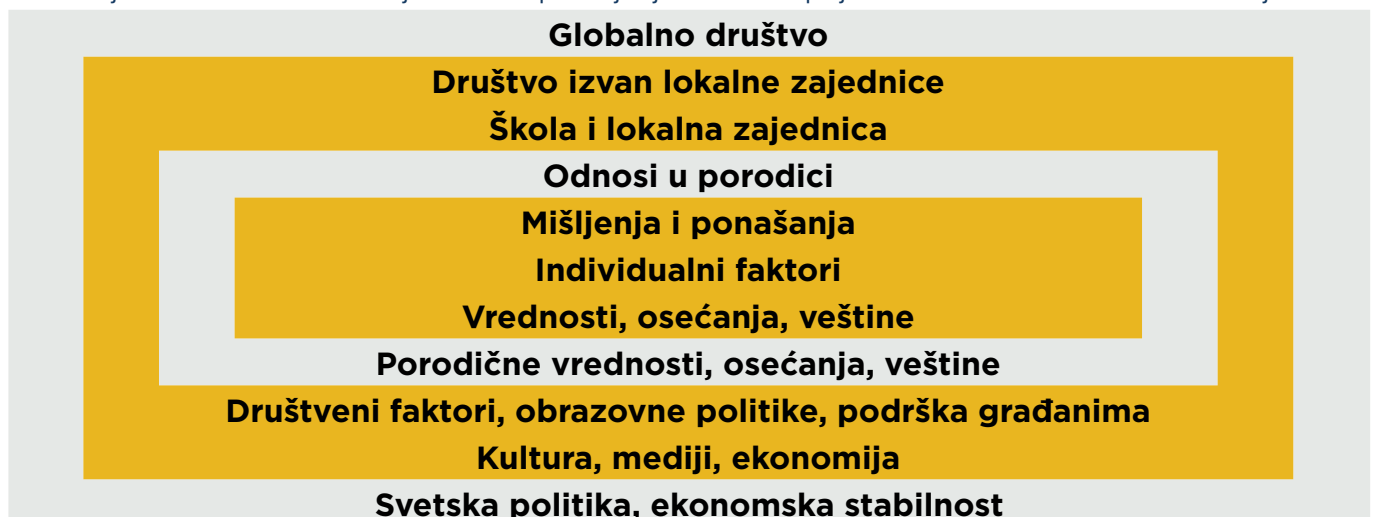
Policija u zajednici predstavlja novu filozofiju policijskog rada, koja je utemeljena na ideji da policijski službenici i građani treba da rade zajedno, te da na različite i kreativne načine rešavaju aktuelne probleme na lokalnom nivou vezane za kriminalne aktivnosti, strah od kriminala i različite oblike društvenih poremećaja. Policija u zajednici zasniva se na shvatanju da novi bezbednosni izazovi zahtevaju od policije da razvije nove i kvalitativne odnose sa građanima koji poštuju zakon, jer će ti isti građani imati priliku da definišu prioritete i da se uključe u različite aktivnosti policije kako bi unapredili kvalitet ljudskog života.

Principi koncepta policije u zajednici su:

- volonterski rad;
- servisno orijentisan rad;
- problemski orijentisan rad;
- izgradnja partnerstva;
- vladavina prava;
- izgradnja poverenja između zajednice i policije;
- demokratičnost, transparentnost, odgovornost tokom rada policijskog službenika.

Koncept bezbednosti u zajednici ne može da funkcioniše bez preventivnog uticanja na faktore koji čine da se ljudi ne osećaju bezbedno. Jedino se u partnerstvu mogu identifikovati pravi izvori bezbednosnih problema i pronaći rešenja za njih. Ranjive grupe ne smeju biti izostavljene iz procesa utvrđivanja i rešavanje tih problema. Bezbednost je ključni činilac ekonomskog razvoja.

Ilustracija 1: Različiti faktori koji utiču na postojanje rizika od pojave kriminalnih aktivnosti i nasilja

Kada se utvrde rizični činiooci, izrađuje se podloga za strategije i programe prevencije. Ti faktori mogu se podeliti na tri grupe:

1. „makro”, koji deluju na globalnom nivou – migracije (ilegalne i legalne), brza urbanizacija, prirodne nepogode i katastrofe, ekonomska kriza, razvoj informacionih tehnologija i komunikacionih sistema;

2. „mikro”, koji su aktivni na nacionalnom nivou – razlike između razvijenijih i siromašnijih delova jedne države, razvijenost korupcije, kvalitet infrastrukture i usluga koje pružaju organizacije za socijalnu podršku, kultura;
3. „lokalni” i „individualni” – fiskalna politika, birokratizacija, stanje bezbednosti u susedstvu, obrazovanje, nezaposlenost, stanje u zdravstvu.

Nakon što se identifikuju i analiziraju ključni faktori koji deluju u konkretnoj zajednici, moguće je osmisлити, a kasnije i realizovati preventivne aktivnosti.

Prevenција kriminala

Evropska mreža za prevenciju kriminala (eng. *European Union Crime Prevention Netnork, EUCPN*) definisala je 2001. godine prevenciju kriminala, rekavši da su to „mere kojima se smanjuje ili na drugi način doprinosi kvantitativnom i kvalitativnom smanjenju kriminala i osećanja nesigurnosti građana, bilo direktnim odvrćanjem od kriminalnih aktivnosti bilo politikom i intervencijama osmišljenim radi smanjenja mogućnosti za pojavu kriminala i faktora kriminala. To uključuje rad izvršne vlasti, pravosuđa, lokalnih vlasti, udruženja stručnjaka, privatnog, dobrovoljnog i civilnog sektora, naučnika, šire javnosti i medija.”

Dalje se ističe da preventivne mere ne bi trebalo da se odnose samo na kriminal u doslovnom smislu, nego bi trebalo da obuhvate i „asocijalno ponašanje”, koje može da prethodi krivičnom delu.

Različiti programi i projekti koji treba da smanje kriminalne aktivnosti i poboljšaju kvalitet ljudskog života mogu se podeliti u četiri grupe:

- I. Prevencija kriminala zasnovana na socijalnom razvoju – Obuhvata različite društvene, obrazovne i zdravstvene programe obuke, koji su uglavnom usmereni na rizičnu decu i porodice, te na sprečavanje asocijalnog ponašanja. Cilj je da se deci i porodici pruži podrška, kao i da se nauče određenim veštinama kako bi se uključili u društvene aktivnosti. Glavni motiv je promovisanje dobiti sprovođenjem socijalnih, zdravstvenih i obrazovnih mera. Ujedinjene nacije smatraju da su programi prevencije kriminala koji su zasnovani na socijalnom razvoju uspešni, naročito kada je reč o deci i mladima.
- II. Prevencija kriminala u lokalnoj zajednici – Za razliku od prethodne grupe programa prevencije kriminala koji su okrenuti ka individui, programi u lokalnoj zajednici okrenuti su oblastima u kojima postoji rizik od povećanja kriminalnih aktivnosti ili u kojima je povećan broj žrtvi. To su uglavnom oblasti u kojima postoje visok rizik od gubitka posla i neadekvatna infrastruktura ili oblasti u kojima državne institucije ne mogu da pruže odgovarajuće usluge svim građanima. To su predgrađa i različita neformalna naselja, sa mnogobrojnim ekonomskim i socijalnim problemima.
- III. Situaciona prevencija kriminala – Ovi programi odgovaraju na pitanje gde i kada se javljaju bezbednosni problemi u lokalnoj zajednici, čime bi trebalo sprečiti ili smanjiti priliku da se zločin učini. Strategije situacionih programa prevencije kriminala usmerene su ka onim organizacijama koje podržavaju i pospešuju napore prestupnika da se uključe u društvene aktivnosti ili ka onim projektima koji povećavaju prepreke prestupnicima da počine krivično delo i dovode ih u veći rizik ukoliko takvo delo ipak počine.
- IV. Programi reintegracije i pružanja podrške žrtvama – Ovo su programi koji podrazumevaju rad sa decom (maloletnim učiniocima krivičnih dela), mladima i odraslima koji su već bili osuđeni, kao i sa žrtvama krivičnih dela. Programi obezbeđuju bezbedan smeštaj (sigurne kuće), učenje

veštinama alternativnog rešavanja konflikata (medijacija), usavršavanje i pružanje pomoći prilikom pronalaženja posla. Cilj je sprečiti povratnike i pružiti psihološku podršku žrtvama.

Potrebno je istaći da pojedinačna grupa programa ne predstavlja „lidera” u odnosu na druge i ne postiže bolje rezultate od ostalih. U praksi se uglavnom koriste kombinovani modeli prevencije kriminala u zavisnosti od procene stanja.

KAKO SE MERI BEZBEDNOST U HOLANDIJI?

Na kraju ovog odeljka saznaćete:

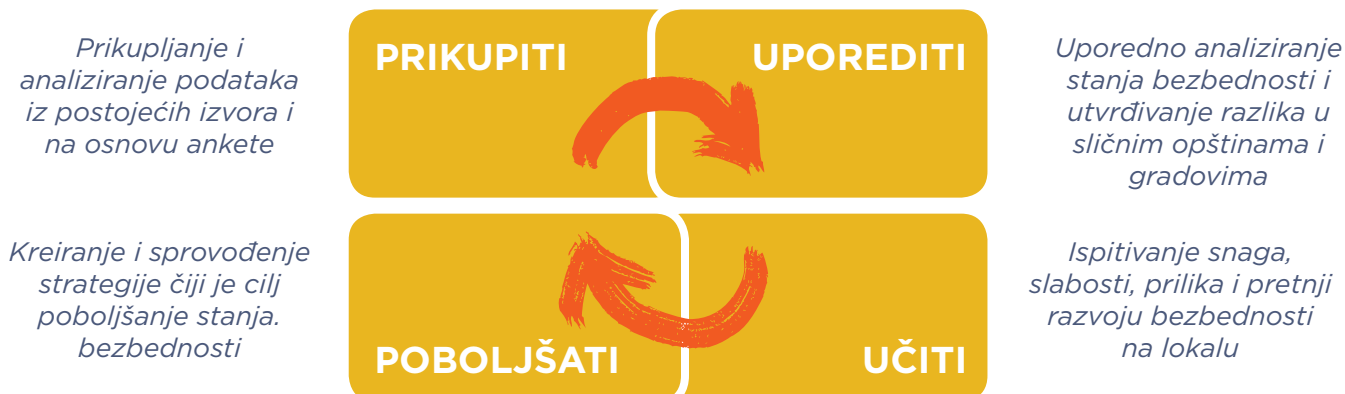
- kako se procenjuje i prati stanje bezbednosti u Holandiji;
- koje su faze sprovođenja istraživanja;
- ko sve učestvuje u sprovođenju istraživanja;
- kako se priprema dobar uzorak za istraživanje.

Kako bi se unapredila sigurnost građana/ki u Holandiji, stvoren je politički konsenzus o potrebi da se sprovede adekvatna merenja nivoa bezbednosti. Holandski pristup rešavanju bezbednosnih problema zasniva se na sveobuhvatnom istraživanju stanja bezbednosti na nacionalnom i lokalnom nivou. Svi akteri koji su zaduženi za bezbednost saglasni su da je prvo neophodno analizirati bezbednosne izazove, te je radi toga kreirana posebna metodologija za procenjivanje i praćenje stanja bezbednosti. Ova metodologija ne bazira se samo na broju kriminalnih radnji, nego i na subjektivnom osećanju sigurnosti koji se meri anketom, a potom upoređuje sa zvaničnom statistikom. Holandski pristup merenju omogućava da se uporede stanja bezbednosti u različitim opštinama. Upitnik koji se koristi u Holandiji nalazi se na kraju ovog priručnika.

Praćenje i procenjivanje stanja lokalne bezbednosti

Procenjivanje i praćenje stanja lokalne bezbednosti u Holandiji sprovodi se na tri načina: sprovođenjem ankete; praćenjem ili monitoringom stanja bezbednosti; merenjem i upoređivanjem na osnovu jasnih merila. Cilj je kreiranje strategije na osnovu koje je moguće poboljšati stanje bezbednosti.

Ilustracija 2: Faze praćenja i procenjivanja stanja bezbednosti

Anketom se intervjuiše reprezentativni broj građana svake jedinice lokalne samouprave, koji treba da odgovore na pitanja u vezi sa bezbednošću kako bi se dobila što jasnija slika o stanju bezbednosti u Holandiji.

Monitoring u suštini predstavlja ponavljanje iste forme istraživanja u unapred određenom vremenskom periodu. Pri tome se ne menjaju način ili metodologija istraživanja kako bi bilo moguće pratiti nivo bezbednosti. Na kraju slede merenja i upoređivanja prikupljenih podataka radi pronalaženja dobre prakse. Na osnovu nje se predlažu preporuke koje će unaprediti stanje bezbednosti. To se realizuje u četiri faze: (1) prikupljanje podataka; (2) upoređivanje; (3) analiziranje, pri čemu se utvrđuju „slabe” i „jake” činjenice i mogućnosti za unapređenje stanja; (4) izrada strategije ili programa koji treba da unaprede stanje.

Iako se u Holandiji istraživanje sprovodi na nacionalnom nivou, ova metodologija omogućava i svakoj opštini da realizuje svoje istraživanje, koje će detaljnije prikazati stanje bezbednosti. Radi lakšeg upoređivanja stanja bezbednosti u gradovima i opštinama, utvrđen je najpre „indeks bezbednosti”, a kasnije i „profil naselja” koji olakšava ovakvo upoređivanje. Ukoliko opštine žele da sprovedu svoje istraživanje sa specifičnijim pitanjima, koja se odnose samo na te opštine, onda one to moraju dodatno da finansiraju. Ukoliko pak opština/grad odluči da ne izradi indeks bezbednosti koji je zasnovan na pomenutoj metodologiji, za to postoje dva razloga: ili nema dovoljno novca da plati sprovođenje istraživanja ili smatra da je bezbednost opštine na zadovoljavajućem nivou.

Indeks bezbednosti

Indeks bezbednosti meri opšte stanje bezbednosti na osnovu nekoliko kategorija: krađe, uznemiravanje, provale, vandalizam, bezbednost u saobraćaju. On ima vrednost od 1 do 10. Indeks bezbednosti, u zavisnosti od svoje vrednosti, obuhvata sledećih pet kategorija:

< 3,9 = nebezbedno

3,9–5,0 = problematično

5,0–6,0 = preteće

6,0–7,0 = potrebno obratiti pažnju

7,1 ≥ Bezbedno

Neophodno je stalno pratiti i istraživati stanje bezbednosti kako bi se zaključilo u kojim mestima je potrebno podići njen nivo. U Holandiji se bezbednosna situacija na nacionalnom nivou meri sprovođenjem anketa o bezbednosti. Ankete se sprovode na nivou područnih policijskih uprava i gradova, a dobijeni rezultati koriste se za procenjivanje stanja bezbednosti i upoređivanje stanja u različitim mestima. Na taj način može se videti kakve rezultate u obezbeđivanju bezbednosti, na primer, postiže Rotterdam u odnosu na Amsterdam ili na druge slične gradove. Monitoring se sprovodi i na mikronivou, odnosno u naseljima ili kvartovima opštine/grada. Rezultati dobijeni anketom obrađuju se i ulaze u sastav indeksa bezbednosti koji pokazuje koliko su naselja bezbedna i koji su glavni sigurnosni problemi.

Podaci dobijeni anketom ukrštaju se sa podacima iz različitih izvora, kao što su policijski registri. Na taj način indeks bezbednosti sadrži podatke iz policijskih registara, primećene probleme u naselju i podatke o broju žrtava krivičnih dela, ali isto tako i podatke o karakteristikama jednog naselja, kao što su ekonomska vrednost stanova i broj ljudi koji se useljava ili iseljava, te o načinu na koji građani percipiraju bezbednosne probleme.

Korišćenje indeksa bezbednosti je jednostavno, ali istovremeno ima i svoje nedostatke. Na primer, naselja, okruzi i grad Rotterdam imali su rezultat indeksa u vrednosti od 1 do 10. Pored ukupnog rezultata, takođe su računati indeksi po pojedinačnim kategorijama bezbednosti, kao što su provale ili nasilni-

štva. Dakle, rezultati nisu samo ukazivali na to u kojim naseljima je postojao problem, već i na to koji su problemi bili najveći. Svaka vrednost rezultata takođe je imala svoju boju, poput boja na semaforu (od crvene, preko žute, pa do zelene). Tako je kombinacijom brojčane vrednosti i boje moglo jasno da se vidi koja su naselja imala dobar rezultat (zelena boja), a koja loš (crvena). Iako je upotreba boja jednostavan metod, može u isto vreme biti i donekle „osudjujući”. Ukoliko neko naselje ima lošu reputaciju zbog svoje bezbednosti, to može, pored ostalog, uticati da stanovnici ne budu zadovoljni što žive u tom delu grada. Međutim, naselja sa najnižim rezultatom imala su korist jer se na njih počela obraćati veća pažnja, pa su im dodeljivana veća finansijska sredstva za poboljšanje bezbednosti. „Bezbedno” naselje podrazumeva da u njemu nema ozbiljnijih problema, pa se na ovakvo naselje obraća manje pažnje.

Pošto je u Holandiji primećeno da ocenjivanje upotrebom boja može uticati na stvaranje loše slike o nekom delu grada, odlučeno je da se pređe na „blažu verziju”. Kako bi obeležavanje i dalje bilo jasno i kako bi bio postignut efekat koji je imalo obeležavanje bojom, a umanjeno stvaranje loše slike o naselju, u Roterdamu je odlučeno da se započne izrada tzv. profila naselja.

Profil naselja

Profil naselja je instrument koji se koristi na dvogodišnjem nivou i koji jasno i brzo ukazuje na bezbednost, socijalnu i infrastrukturnu situaciju u jednom naselju. Profil naselja je (kao i indeks bezbednosti) jedan od ključnih mehanizama koji se koristi prilikom rada sa zajednicama. Na osnovu profila naselja moguće je utvrditi kakvo je stanje bezbednosti u određenom kvartu opštine ili grada.

Upotreba takvog instrumenta omogućava da se ciljano pristupi unapređenju bezbednosti. Isto kao i kod indeksa bezbednosti, i u profilu naselja stanje se obeležava kao kada se meri temperatura. Profil naselja nam ukazuje na „groznicu”, ali ne i na uzrok groznice, niti na „lek” kojim bismo se mogli izlečiti. Za utvrđivanje „uzroka i leka” potrebna je analiza, jer su to signali koji se moraju dodatno tumačiti. Zatim je na nivou naselja potrebno ostvariti dijalog sa partnerima, stanarima i preduzećima i preduzetnicima o dešavanjima u naselju, kao i o tome koje su aktivnosti potrebne (kao prioritete) i gde ih treba sprovesti.

Profil naselja ima tri elementa: socijalni, fizički i bezbednosni. Svaki sadrži različite kategorije bezbednosti, od kojih svaka ima i subjektivne i objektivne elemente, a svaka uključuje i percepciju građana:

- socijalni aspekt – sposobnosti, sredina za život, učestvovanje, povezanost;
- fizički aspekt – imovina, javni prostor, zgrade i infrastruktura, životna sredina;
- bezbednosni aspekt – krađe, nasilje, pljačke, vandalizam, remećenje javnog reda.

Kombinacijom svih objektivnih aspekata koji se nalaze u jednoj kategoriji dobija se objektivni indeks. Kombinacijom subjektivnih aspekata dobija se subjektivni indeks. Rečena razlika predstavlja i osnovnu razliku u odnosu na indeks bezbednosti.

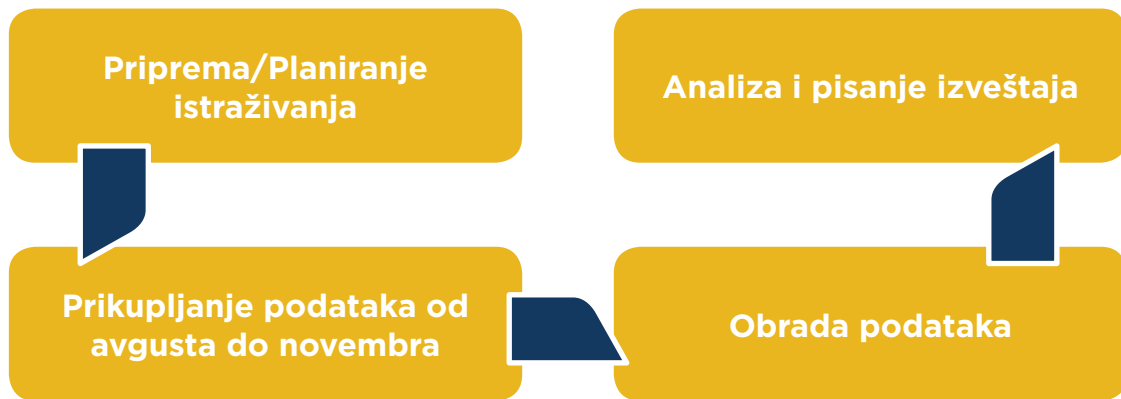
Veza između stvarnih incidenata u jednom naselju i osećanja bezbednosti je jaka, ali su isto tako jaki i važni razni društveni i fizički aspekti. Ukoliko se pristup odnosi samo na bezbednosni aspekt, onda je njime moguće uticati samo na rešavanje jednog dela problema. Isto tako, potpuno usredsređivanje na socijalni i fizički aspekt, bez uzimanja bezbednosnog aspekta u obzir, može negativno uticati na lični doživljaj bezbednosti, što bi nas odvelo u suprotnom smeru. Važno je da ovi aspekti budu zajedno posmatrani, a ne da nenamerno ometaju jedan drugog i percepciju bezbednosti u određenom naselju.

Učestvovanje u istraživanju

Biro za praćenje bezbednosti u Holandiji predstavlja telo koje od 2008. godina koordinira sprovođenje istraživanja na terenu. Ovo telo se sastoji od predstavnika policije, predstavnika Ministarstva pravde, kao i predstavnika Zavoda za statistiku. Ministarstvo pravde finansira rad Biroa i istraživanje koje se sprovodi u četiri faze.

Na početku se priprema i planira istraživanje, a nakon toga slede prikupljanje i obrada podataka. Glavni deo istraživanja čini analiza i izrada „profila naselja”, koji se kasnije predstavlja građanima.

Ilustracija 3: Faze pripreme i sprovođenja istraživanja

Uzorak i način prikupljanja podataka

Procenjeno je da je u Holandiji potrebno anketirati najmanje 65.000 ispitanika kako bi se dobili reprezentativni podaci o stanju bezbednosti. Da bi bio obezbeđen taj broj, neophodno je kontaktirati najmanje 110.000 ispitanika u 43 okruga u Holandiji. Uzorkovanje ispitanika vrši se na osnovu poslednjeg popisa. Biraju se ljudi oba pola koji su stariji od 15 godina i to obezbeđuje dobijanje što boljih podataka. Dodatno, kako bi uzorak oslikao različitosti u Holandiji, upitnik se prevodi na više od deset jezika.

Istraživanje je osmišljeno tako da ispitanici treba da popune upitnik za praćenje i merenje bezbednosti na internetu. Oni prvo dobijaju pismo poštom, u kom je objašnjena svrha istraživanja i kom se nalazi link za internet upitnik. Potom još dva puta dobijaju pismo poštom koje ih podseća da popune upitnik, a radi motivacije im se dostavlja i upitnik u štampanom obliku. Na kraju, ispitanike pozivaju telefonom kako bi ih dodatno motivisali da reše upitnik na internetu.

Okvir 2: Indeks bezbednosti u Roterdamu

Ključni bezbednosni izazovi, rizici i pretnje sa kojima se suočavaju građani/ke Roterdama identifikuju se na osnovu indeksa bezbednosti. On se kreira pomoću navedene metodologije za procenu i praćenje bezbednosti. Ovaj indeks omogućava da se stanje bezbednosti upoređuje i prati svake druge godine kako bi se što bolje razumeli bezbednosni izazovi u određenom distriktu.

Budući da Rotterdam ima ukupno 617.000 stanovnika, upitnik je potrebno poslati na 60.000 adresa kako bi se dobilo barem 15.000 odgovora. Rotterdam je do sada izradio 10 indeksa bezbednosti. U petogodišnjim strategijama za povećanje bezbednosti grada cilj se uvek postavlja u odnosu na nivo bezbednosti koji je potrebno dostići. Na primer, u Strategiji za bezbednost 2010–2014. godine postavljen je cilj da se potpuno suzbije kriminalitet u nebezbednim komšilucima i da svi delovi Roterdama dostignu indeks bezbednosti čija će vrednost biti najmanje 7.

KAKO IZMERITI LOKALNU BEZBEDNOST?

Na kraju ovog odeljka saznaćete:

- koji su koraci za uspešno merenje bezbednosti na lokalnu;
- šta je potrebno uraditi pre početka istraživanja;
- zašto je važno prilagoditi upitnik lokalnom okruženju;
- kako treba pripremiti i sprovesti anketiranje;
- zašto je važno kontrolisati kvalitet prikupljenih podataka;
- kako treba analizirati podatke i napisati izveštaj;
- šta je akciono planiranje;
- koji su dobri saveti za javno predstavljanje glavnih nalaza istraživanja.

Prilikom merenja bezbednosti neophodno je koristiti i subjektivne i objektivne podatke, odnosno i stavove građana o bezbednosti i zvaničnu statistiku koju prikupljaju državni organi. Stvarno stanje bezbednosti u lokalnoj zajednici nije moguće proceniti samo na osnovu policijskih podataka ili samo na osnovu anketa. Često građani nisu spremni da prijave kriminal, zbog čega broj prijavljenih krivičnih dela u policijskom registru nije pravi pokazatelj stanja niti se samo on može koristiti za merenje bezbednosti. Pored toga, na to šta građani misle o bezbednosti utiče broj registrovanih incidenata ili etnički sastav stanovništva. Bezbednosna politika može biti kreirana na pravi način samo ako se utvrdi u kakvom bezbednosnom okruženju građani žive, ako se razumeju potrebe građana i ako se utvrdi kvalitet rada državnih organa.

U ovom odeljku priručnika predočeni su koraci (vidite: Ilustracija 4) za merenje lokalne bezbednosti, koji su zanovani na primeru dobre prakse u Holandiji i na iskustvima u šest pilot opština u Srbiji: Arandjelovac, Golubac, Niška Banja, Novi Pazar, Paraćin i Trgovište. U realizaciju svakog koraka važno je uključiti građane lokalne zajednice.

Ilustracija 4: Koraci za uspešno merenje bezbednosti u lokalnoj zajednici

Prikupljanje podataka o okruženju u kom žive građani

Na početku svakog ispitivanja stanja lokalne bezbednosti neophodno je razumeti okruženje u kome građani svakodnevno žive kako bi se utvrdili uzroci pojave određenih bezbednosnih problema. Okruženje je moguće razumeti ukoliko analiziramo objektivne podatke. Subjektivni podaci koji se dobijaju anketiranjem predstavljaju korektiv i služe za izradu realnog profila bezbednosti na lokalnu.

Okvir 3: Prevencija bi trebalo da bude u centru bezbednosne politike na lokalnu

Ukoliko razumemo uzroke pojave bezbednosnih problema, možemo kreirati preventivnu lokalnu bezbednosnu politiku. Preventivnim merama smanjuje se kriminal ili se na drugi način doprinosi kvantitativnom i kvalitativnom smanjenju kriminala i nesigurnosti građana. Može se uticati direktnim odvracanjem od kriminalnih aktivnosti ili intervencijama osmišljenim radi smanjenja mogućnosti za pojavu kriminala i faktora kriminala. Preventivne mere ne bi trebalo da se odnose samo na kriminal u doslovnom smislu, već bi trebalo da obuhvate i asocijalno ponašanje, koje može da prethodi krivičnom delu.

Objektivne podatke moguće je pronaći u policijskom registru i drugim registrima, u koje se unose podaci o incidentima, prekršajima i krivičnim delima. Međutim, čak i kad su ovi sistemi jako dobro uspostavljeni i održavani, nemoguće je registrovati sve incidente koji se dogode. Građani često ne prijavljuju neki incident u kome su učestvovali, tako da jedan registracioni sistem predstavlja samo deo čitave slike.

Objektivne podatke čine i informacije o određenom kontekstu, odnosno o fizičkim, društvenim i ekonomskim karakteristikama jednog naselja. U ove podatke spadaju sastav stanovništva, vrednost stanova i procenat stanovništva koji su korisnici socijalne i druge pomoći.

Okruženje u kome građanin živi moguće je razumeti na osnovu devet grupa različitih pokazatelja (pogledati: Tabela 3).

Tabela 3: Podaci koji su potrebni za razumevanje okruženja u kome građani žive

Sredina ili okruženje	Demografska analiza	Kriminal
Veličina teritorije	Broj stanovnika	Najčešći oblici krivičnih dela
Upotreba zemljišta	Rodna i nacionalna struktura	Najčešći tipovi prekršaja
Ekonomsko stanje	Starosna struktura	Najčešći počinioci
Politička situacija	Zaposlenost	Najčešće žrtve
Ekonomski troškovi	Percepcija javnosti	Faktori rizika
Rad državnih institucija	Bezbednosni problemi	Siromaštvo
Udeo privatnog sektora	Poverenje u institucije	Obrazovanje
Troškovi kriminala	Izloženost problema	Zdravstveno stanje
Troškovi pojedinca		Nasilje
Pružaoци usluga	Postojeće inicijative	Zainteresovane strane
Kvalitet	Programi koji se sprovode	Interesi
Dostupnost i pristup	Projekti koji se realizuju	Kapaciteti
Upotrebljivost	Dobre prakse	Resursi

Polazi se od osnovnih informacija o mestu koje je predmet ispitivanja. Utvrđuje se veličina mesta, na koji se način upotrebljava zemljište, odnosno da li građani žive od poljoprivrede, industrije ili pružanja usluga. Proverava se ekonomsko stanje: visina prosečne plate, redovnosti primanja, odnos zaposlenih u javnom i privatnom sektoru, visina prosečne potrošačke korpe, najrazvijenije grane privrede.

Zatim se utvrđuje veličina, struktura i podele stanovništva, kao i način na koji se tokom vremena stanovništvo menja zbog rađanja, umiranja, migracija i starenja. Demografska analiza može da se odnosi na celokupno stanovništvo u zajednici ili na grupe definisane posebnim pokazateljima, kao što su obrazovanje, nacionalnost, religija ili ekonomska aktivnost. Potom se prikuplja i analizira policijska statistika, na osnovu koje je moguće oblikovati sliku o kriminalu i prekršajima u zajednici, te utvrditi najzastupljenije vrste krivičnih dela i najčešće žrtve. Dobro poznavanje stope kriminala i načina na koji se zajednica obračunava sa počiniocima neophodno je za osmišljavanje preventivnog rada policije, tužilaštva i sudstva.

Posle se utvrđuje koliko košta bezbednost, jer se na osnovu toga može planirati svrsishodno trošenje budžetska sredstva. Da bi se napravio pregled troškova bezbednosti, neophodno je najpre utvrditi ko pruža bezbednosne usluge, koje inicijative za jačanje bezbednosti postoje i ko su ostale zainteresovane strane. Nakon toga utvrđuje se izvor prihoda. Jedan od osnovnih, ali i najtežih, delova jeste utvrđivanje faktora rizika koji utiču na bezbednost. Tu se, pre svega, misli na obim siromaštva i nasilja, na stanje u obrazovanju, kao i na mentalno i zdravstveno stanje građana određene zajednice. Tokom analiziranja okruženja potrebno je u obzir uzeti postojeća istraživanja javnog mnjenja, na osnovu kojih je moguće saznati kako građani vide bezbednosne probleme i kako ocenjuju rad različitih institucija.

Prilikom analiziranja okruženja moguće je koristiti različite izveštaje, statističke preglede i evidencije koje koriste institucije (videti: Tabela 4). O kvalitetu života u lokalnoj zajednici najviše govore podaci koje

posедуje komunalna inspekcija, jer se njima upućuje najveći broj pritužbi. Odeljenja za vanredne situacije, koja su formirana u svakoj opštini, mogu da daju podatke o tome kakve opasnosti od elementarnih nepogoda postoje na određenom lokalitetu. Za utvrđivanje najčešćih oblika nasilja kod mladih mogu se koristiti i podaci koje prikupljaju škole ili slične prosvetne institucije, kao što je prosvetna inspekcija.

Podaci se mogu dobiti i od centara za socijalni rad, bez obzira na to što je nadležnost podeljena između nacionalnih organa i jedinica lokalne samouprave. Zavodi za javno zdravlje poseduju statističke podatke o stanju zdravlja. Prilikom korišćenja zvaničnih policijskih informacija potrebno je znati sledeće: ko je žrtva, ko su prisutni svedoci, ko su osumnjičeni i optuženi, ko je u pritvoru i zatvoru. Tokom analiziranja je moguće iskoristiti i evidencije koje vode različita tela u okviru organa lokalne samouprave.

Tabela 4: Podaci koji se mogu iskoristiti za analizu stanja bezbednosti

Kvalitet života u lokalnoj zajednici	Percepcija/osećanje bezbednosti	Viktimološka dimenzija	Učink radu policije
Podaci dobijeni anketom	Podaci dobijeni anketom	Evidencije koje vode prosvetni organi, a odnose se na nasilje	Dnevni i mesečni izveštaji koje policija dostavlja predsedniku opštine ili gradonačelniku
Podaci koje poseduje komunalna inspekcija	Podaci koje poseduje komunalna inspekcija	Evidencije koje vode odeljenja za vanredne situacije	Godišnji izveštaj policijske uprave koji se upućuje lokalnoj skupštini
Podaci koje poseduju odeljenja za vanredne situacije	Podaci koje poseduju odeljenja za vanredne situacije	Evidencije koje vode centri za socijalni rad ili zavodi za javno zdravlje	
Dev Info baza podataka	Evidencije koje vode centri za socijalni rad	Dnevni i mesečni izveštaji koje policija dostavlja predsedniku opštine ili gradonačelniku	
Podaci koje poseduje fond za zaštitu životne sredine		Statistički podaci koji imaju sudovi, policija, tužilaštvo i uprave za izvršenje krivičnih sankcija	
Podaci o pritužbama građana na rad opštine			

Saveti

1. Na početku svakog istraživanja važno je razgraničiti nadležnosti lokalnih i centralnih institucija, koje rešavaju bezbednosne probleme u lokalnoj zajednici. Pored analize propisa potrebno je i održati konsultacije sa različitim lokalnim institucijama kako bi se dobila jasna slika toga šta je čiji posao.
2. Obavezno je potrebno saznati koju ulogu imaju različiti, ne samo državni, akteri na lokalnu, koji pružaju usluge bezbednosti.

3. Nakon sačinjavanja liste onih koji pružaju usluge bezbednosti na lokalnu, neophodno je utvrditi kakve izveštaje, statističke preglede i evidencije poseduju.
4. Kako bi se utvrdila prava slika okruženja u kome građani žive, neophodno je održavati stalne konsultacije sa građanima.
5. Prilikom analiziranja okruženja moguće je koristiti posebne tehnike kao što su SWOT, PEST ili SARA.

Analiza prikupljenih informacija

Nakon što su podaci prikupljeni, treba ih analizirati kako bi mogli da se upotrebe. Najčešće tehnike koje se koriste za analizu okruženja su:

1. PEST metoda – koristi se za proučavanje spoljnih faktora u okruženju, koji utiču na rad određene organizacije;
2. SWOT metoda – koristi se za analiziranje unutrašnjih i spoljašnjih faktora, na osnovu kojih se planira razvoj određene organizacije;
3. SARA model – naročito je korisna za prevenciju kriminala i za izgradnju saradnje između policije i aktera na lokalnom nivou.

Analiza okruženja proučavanjem političkih, ekonomskih, društveno-kulturoloških i tehnoloških faktora

Na osnovu PEST analize (naziv je akronim engleskih reči: Political, Economical, Socio-Cultural, Technological Factors – politički, ekonomski, društveno-kulturološki i tehnološki faktori) moguće je istražiti bezbednosno okruženje i utvrditi moguće probleme ili bezbednosne izazove koji već postoje. U suštini, PEST analiza pruža pregled spoljne situacije koja može uticati na rad državnih aktera i civilnog društva prilikom rešavanja bezbednosnih problema (videti: Tabela 5).

Tabela 5: Matrica za PEST analizu

Politički faktori	Ekonomski faktori
Politički sistem i njegova stabilnost	Nezaposlenost i siromaštvo
Uspešnost bezbednosne politike	Inflacija
Učestalost promena u političkom životu	Kupovna moć
Zakonska regulativa i trendovi	Cena radne snage
Profesionalnost organa državne uprave	Energetska sigurnost
Društveno-kulturološki faktori	Tehnološki faktori
Stopa kriminala i učestalost nasilja	Standardi u pružanju bezbednosnih usluga
Podele u zajednici	Nivo korišćenja tehnologija u bezbednosti
Zdravlje populacije i obrazovna slika	Razvijena fiksna, mobilna i internet tehnologija
Stav prema društvenim i kulturnim promenama	Nivo ulaganja u informacione tehnologije
Stanje u medijima	Status postojeće infrastrukture

Analiza političkih i pravnih faktora služi za sagledavanje toga u kojem meri dolazi do promena u političkom životu i kako to utiče na bezbednost građana, te kako propisi uređuju održavanje i unapređivanje

bezbednosti. Sastavni deo treba da bude i utvrđivanje kvaliteta i dostupnosti bezbednosnih usluga, koje pružaju policija, organi lokalne samouprave i civilno društvo.

Na osnovu ekonomske analize moguće je utvrditi u kojoj meri nezaposlenost, siromaštvo i inflacija utiču na pojavu kriminala i ostalih bezbednosnih izazova. Društveno-kulturološkom analizom prate se demografski trendovi i takvi podaci ukrštaju se sa počiniocima i žrtvama krivičnih dela. Cilj je identifikovanje rizične grupe stanovništva kojoj je ugrožena bezbednost. Sastavni deo svakako je i utvrđivanje podela u zajednici prema polu, rodu i nacionalnosti ili prema drugim različitostima.

Analiza tehnoloških faktora ne odnosi se samo na postojanje računara i informacionih sistema za upravljanje bezbednošću, već i na infrastrukturu koja pruža podršku, na primer, sistemu za održavanje bezbednosti u saobraćaju ili kvalitetu fiksne, mobilne i internet mreže, koja je neophodna prilikom vanrednih situacija.

Analiza snaga, slabosti, prilika i pretnji određene organizacije

Analiza SWOT (naziv je akronim engleskih reči: Strengths, Njeaknesses, Opportunities, Threats – snage, slabosti, prilike, pretnje) predstavlja metodu za upoznavanje situacije u određenoj organizaciji, na osnovu koje je moguće bolje razumeti okolinu. Ova analiza je odlična alatka za organizovanje podataka, predstavljanje različitih rešenja, utvrđivanje prepreka i isticanje šansi. Svaki bezbednosni akter na osnovu SWOT analize može da utvrdi gde je najbolji i koje vrline u radu poseduje, gde je najslabiji i koju su mu mane prilikom obavljanja zadataka, gde postoji potencijal za bolji rad i saradnju sa drugim akterima, kao i da identifikuje opasnosti koje mogu da ugroze rad.

Uvek je dobro da SWOT analizu radi više osoba iz različitih institucija i organizacija, te je za nju potrebno izdvojiti dovoljno vremena. Važno je da su osobe koje su uključene u analizu nepristrasne. Tipična SWOT analiza izrađuje se kao kvadrat od četiri polja (videti: Tabela 6). Prva dva polja predstavljaju snage i slabosti i odnose se na unutrašnje faktore određene organizacije, kao što su resursi, iskustvo i kapaciteti. Druga dva polja predstavljaju prilike i pretnje i odnose se na spoljašnje faktore, koji utiču na razvoj određene organizacije (videti: Tabela 7).

Tabela 6: Matrica za SWOT analizu

SWOT	Faktori koji omogućavaju sprovođenje cilja organizacije	Faktori koji ugrožavaju sprovođenje cilja organizacije
	Snage	Slabosti
Unutrašnji faktori	U ovo polje potrebno je uneti podatke koji ukazuju na to da organizacija radi dobro, stabilno i bez većih problema. Na primer: postoji dobra saradnja organa lokalne samouprave i policije tokom rešavanja problema koji utiču na bezbednost u saobraćaju.	U ovo polje potrebno je uneti podatke koji ukazuju na oblasti u kojima organizacija ne radi dobro i gde ima puno problema. Na primer: ne postoji uređena saradnja organa lokalne samouprave i policije tokom rešavanja problema partnerskog nasilja.
	Prilike	Pretnje
Spoljašnji faktori	U ovo polje treba uneti podatke koji ukazuju na mogućnosti da organizacija bolje radi i rešava bezbednosne probleme. Na primer: potpisan je sporazum između organa lokalne samouprave i policije, čije će sprovođenje poboljšati protivgradnu zaštitu.	U ovo polje treba uneti podatke koji predstavljaju sigurnu ili potencijalnu opasnost za razvoj organizacije prilikom rešavanja određenog bezbednosnog problema. Na primer: nejasne nadležnosti institucija prilikom nabavljanja protivgradnih raketa može da ugrozi imovinu i bezbednost građana.

Tabela 7: Odgovori na sledeća pitanja mogu pomoći da se utvrde snage, slabosti, prilike i pretnje

Snage	Slabosti
<p>Šta radite dobro?</p> <p>Koje prednosti imate u odnosu na drugu lokalnu zajednicu?</p> <p>Da li imate pristup nekim važnim resursima?</p> <p>Da li koristite tehnologiju za održavanje i unapređenje bezbednosti?</p> <p>Da li imate dobre odnose sa građanima?</p> <p>Da li javnost vašu zajednicu doživljava kao bezbedno mesto?</p>	<p>Šta radite loše?</p> <p>Šta možete da popravite kako bi stanje bezbednosti bilo bolje?</p> <p>Da li građani veruju da možete da održite i unapredite bezbednost?</p> <p>Da li su troškovi održavanja bezbednosti isuviše visoki?</p> <p>Da li javnost vašu zajednicu doživljava kao nesigurno mesto?</p> <p>U kojim oblastima vam nedostaju resursi i kapaciteti?</p>
Prilike	Pretnje
<p>Da li postoji neka oblast u vašem mestu koja nije dovoljno bezbedna?</p> <p>Da li možete da obezbedite svu kritičnu infrastrukturu u svojoj sredini?</p> <p>Da li očekujete dolazak novih informacionih tehnologija koje mogu da unaprede bezbednost?</p> <p>Da li očekujete neke zakonske promene u budućnosti?</p> <p>Da li ste zadovoljni saradnjom sa ostalim bezbednosnim akterima u svojoj lokalnoj zajednici?</p>	<p>Da li se povećava nasilje u vašoj sredini?</p> <p>Da li ste uočili da se u vašoj sredini povećava broj siromašnih?</p> <p>Da li se povećava broj stanovnika koji živi od sive ekonomije?</p> <p>Da li određena zakonska rešenja ugrožavaju bezbednost?</p> <p>Koliko su građani zadovoljni radom vaše organizacije?</p>

Okvir za prevenciju kriminala i bolju saradnju u lokalnoj zajednici

U praksi se za rešavanje bezbednosnih problema na lokalnom nivou najčešće koristi model SARA. On je naročito koristan za prevenciju kriminala i izgradnju saradnje policije i aktera na lokalnom nivou. Realizacijom ovog modela utvrđuju se problem, sprovode aktivnosti za njihovo rešavanje i preduzimaju mere za njihovo dugoročno otklanjanje. Model SARA izradila je Nacionalna grupa za policiju u zajednici na Novom Zelandu.

Okvir 4: Policijski narednik sa Novog Zelanda o modelu SARA

„Model SARA pomogao je policijskim službenicima da se fokusiraju na postizanje rezultata koji će koristiti njihovoj zajednici. Ovaj model ohrabruje uključivanje i drugih društvenih grupa, kao što su lokalne vlasti, kako bi se zajednički identifikovali problemi. To je pomoglo izgradnji i održavanju odnosa između policajaca i članova njihovih zajednica.”

U okviru modela SARA postoje četiri faze: skeniranje (eng. *Scanning*), analiza (eng. *Analysis*), odgovor (eng. *Response*) i procena (eng. *Assessment*) (videti: Tabela 8). U prvoj fazi se prati stanje izazvano određenim bezbednosnim problemima, a nakon toga se podaci analiziraju. U trećoj fazi se formulišu odgovori, odnosno rešenja određenih bezbednosnih problema. Uvek se prate i vrednuju rezultati koji su nastali primenom različitih rešenja.

Tabela 8: Obrazac modela SARA

Faza	Pitanje	Opis
Skeniranje (prikupljanje podataka o stanju u lokalnom okruženju)	Šta predstavlja problem na lokalnom nivou?	Treba dati detaljni opis problema, koji uključuje i ponašanje pojedinca ili društvene grupe, kao i mesto i vreme.
	Na koji način je problem zabrinuo zajednicu?	Potrebno je utvrditi aktera koji je pokrenuo temu (pojedinaac, zajednica, lokalna samouprava), kao i učestalosti pojavljivanja bezbednosnog problema.
	Da li postoji drugi izvori o problemu koji je zabrinuo zajednicu?	Potrebno je prikupiti dodatne informacije koje će dokazati da je pretnja stvarna.
	Zbog čega bezbednosni problem predstavlja pretnju?	Treba utvrditi specifičnosti (cena, trošak, percepcija) koje taj bezbednosni problem izdvaja od ostalih.
	Ko je kriv za nastajanje bezbednosnog problema?	Postoji mnoštvo aktera koji bi trebalo da reše bezbednosni problem, ali je krivac uglavnom jedan.
ANALIZA (obrada prikupljenih podataka radi izrade hipoteze o uzroku problema i modela rešavanja)	Ko?	Potrebno je utvrditi i razumeti ponašanje subjekta i njegovih motiva zbog kojih se bezbednosni problem javio, odnosno analizirati aktere okruženja.
	Šta?	Potrebno je obraditi prikupljene podatke radi utvrđivanja uzroka, vrste i posledica bezbednog problema.
	Kada?	Treba razumeti vremenski trenutak, kao i to zašto se bezbednosni problem baš tada pojavio.
	Zašto?	Potrebno je uporediti ponašanja subjekata koji su prouzrokovali pojavu bezbednosnog problema i utvrditi osnovne karakteristike date zajednice.
	Gde?	Potrebno je utvrditi zašto se ta lokalna zajednica razlikuje od ostalih.
	Kako?	Treba prikazati moguća rešenja i njihova ograničenja pre njihove primene u datoj lokalnoj zajednici.
ODGOVOR (izrada plana i njegovo sprovođenje)	Šta se želi postići?	Treba utvrditi početni i krajnji cilj, koji želimo da postignemo određenim akcijama.
	Kako izabrati pravo rešenje?	Potrebno je pronaći načine na koje su slične bezbednosne probleme rešile druge lokalne zajednice kako bi se utvrdili troškovi i izabralo rešenje među ponuđenim alternativama u skladu sa materijalnim i ljudskim resursima.
	Da li su neke akcije već primenjene?	Potrebno je identifikovati akcije sprovedene u datoj lokalnoj zajednici, koje su imale pozitivan, odnosno negativan ishod.
	Ko je odgovoran?	Na osnovu plana i odgovarajućih kriterijuma potrebno je izabrati nadležne i odgovorne za sprovođenje akcija. Na kraju, treba sprovesti plan.

Procena	Da li su svi ciljevi postignuti?	Nakon sprovođenja aktivnosti, potrebno je izmeriti njihov učinak.
	Koje aktivnosti su realizovane, a koje nisu?	Potrebno je prikupiti podatke o rezultatima sprovođenja aktivnosti i utvrditi razloge zbog kojih neke od njih nisu realizovane.
	Da li su svi akteri sproveli zadate aktivnosti?	Treba prikupiti podatke o akcijama uključenih aktera u lokalnoj zajednici i o ocenama njihovog učinka.
	Koje aktivnosti bi trebalo preduzeti u budućnosti?	Na osnovu ocene akcija treba izvesti zaključak o produženju aktivnosti.

Saveti

1. Analizu okruženja proučavanjem političkih, ekonomskih, društveno-kulturoloških i tehnoloških faktora (PEST) trebalo bi uraditi pre analize snaga, slabosti, prilika i pretnji (SWOT).

Predstavljanje i prilagođavanje upitnika svom okruženju

Objektivna slika bezbednosnog stanja lokalne zajednice kreira se nakon što se realizuju prva dva koraka: prikupe i analiziraju podaci iz zvaničnih statistika. Međutim, prilikom izrade bezbednosnog profila potrebno je podjednako voditi računa i o objektivnim i o subjektivnim podacima.

Lični doživljaj sigurnosti je neophodan činilac prilikom kreiranja lokalne bezbednosne politike. Dešava se da objektivni podaci u policijskim statistikama govore da je određeno mesto postalo bezbednije, ali se istraživanjem javnog mnjenja pokaže da se stanovnici tog istog mesta ne osećaju sigurno. Objektivni i subjektivni podaci ne moraju uvek da se poklapaju.

Istraživanja pokazuju da na osećanje bezbednosti utiče čitav niz faktora, a ne samo uvid u objektivne policijske podatke. Na osećanje bezbednosti utiče niz činilaca, kao što su starost, pol, rod, društveni status, ekonomsko i zdravstveno stanje, ali i kraj u kom jedna osoba živi, krug prijatelja i poznanika, iskustvo sa institucijama i sa kriminalom. Takođe, na to koliko će se pojedinac osećati bezbedno utiču velikim delom i mediji.

Postoje četiri tehnike kojima se može ispitati šta građani misle o bezbednosti. Dve osnovne tehnike ispitivanja su intervju i anketa. Takođe, u istraživanjima se koriste i fokus grupe i konsultacije, koji predstavljaju dopunu ili proveru podataka dobijenih intervjuima i anketom. Intervju i anketa su tehnike za prikupljanje podataka, koje se baziraju na razgovoru ispitanika i ispitivača.

Upitnik predstavlja osnovni instrument za prikupljanje podataka. Ukoliko ispitanik usmeno odgovara na postavljena pitanja iz upitnika, reč je o intervjuu, a ukoliko ispitanik sam popunjava upitnik, reč je o anketi. Fokus grupe sačinjene su od pet do deset članova. Formiraju se kako bi se tokom diskusije o unapred zacrtanoj temi ispitali i proverili ponašanja ili stavovi grupe. Konsultacije se sprovode onda kada je cilj podsticanje diskusije i razmene mišljenja sa stručnjacima ili profesionalcima o temi koja se ispituje.

Za istraživanje toga kako građani doživljavaju bezbednosti mogu se koristiti četiri ponuđene tehnike prikupljanja podataka pojedinačno ili zajedno, u zavisnosti od cilja istraživanja i finansijskih sredstava

koju su na raspolaganju. Bez obzira na izabranu tehniku, važno je da upitnik, kao instrument prikupljanja podataka, bude valjan. Pitanja treba budu jasna svakom ispitaniku bez obzira na njegov nivo obrazovanja ili informisanosti.

Pred vama koji ćete koristiti ovaj priručnik nalaze se dve mogućnosti. Za izradu bezbednosnog profila svoje zajednice možete iskoristiti holandski model upitnika (pogledati: Prilog 1) ili kreirati sopstveni upitnik u skladu sa svojim potrebama. U slučaju da izaberete holandski upitnik, važno je da zajedno sa predstavnicima institucija bezbednosti i civilnog društva prilagodite upitnik svom lokalnom okruženju, jer je društvena i bezbednosna situacija u nekom gradu u Holandiju drugačija od situacije u određenom mestu u Srbiji. Ako se pak odlučite da sami sastavite upitnik, njegova izrada mora da bude participativna i da uključi sve relevantne aktere koji se bave bezbednošću u vašem mestu.

Korišćenje holandskog upitnika

Holandskim modelom za procenu bezbednosti meri se percepcija sigurnosti i analiziraju faktori koju ugrožavaju bezbednost građana u određenom mestu. Zatim se ocenjuju efekat preventivnih aktivnosti i kvalitet rada policije i organa lokalne samouprave. U Holandiji se način na koji građani doživljavaju bezbednost meri anketiranjem na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. U jednoj anketi učestvuje oko 65 hiljada ispitanika, čime se dobija slika trenutnog stanja bezbednosti.

Bitno je napomenuti da opštine i gradovi u Holandiji mogu da organizuju i dodatna istraživanja kako bi se stekao uvid u stanje u nekom određenom mestu ili čak u pojedinačnim naseljima. U Holandiji se rezultati ovakvih procena stanja koriste za prioritizaciju aktivnosti, poboljšanje bezbednosnih politika i sprovođenje javnog reda i mira. Anketiranje građana sprovodi se jednom godišnje ili na svake dve godine.

Pitanja u holandskom upitniku grupisana su oko četiri glavne teme: 1) kvalitet života u lokalnoj zajednici; 2) osećanje bezbednosti i sigurnosti; 3) posledice koje trpe žrtve kriminala; 4) učinak rada policijske službe i organa lokalne samouprave. Sastavni deo upitnika čine i pitanja o polu, uzrastu, veroispovesti, nacionalnosti, obrazovanju i prosečnoj plati. Ove opšte karakteristike mogu biti korisne prilikom osmišljavanja politika. Na primer, korisno je znati kojoj uzrasnoj ili polnoj grupi pripadaju ispitanici, jer se često mere kojima se obezbeđuje bezbednost muškaraca drugačije od onih kojima se obezbeđuje bezbednost žena. Isto tako, drugačiji je pristup bezbednosti kada je reč o mladima i kada je reč o starijoj populaciji. Ova pitanja koja su u vezi sa opštim karakteristikama ispitanika nalaze se na kraju upitnika.

Holandski model upitnika o bezbednosti neophodno je prilagoditi sopstvenom lokalnom okruženju i tome bi trebalo da prisustvuju predstavnici lokalne samouprave, policije, tužilaštva i sudstva, škola, predstavnici institucija socijalne zaštite, zdravstva, civilnog društva, kao i svi ostali akteri koji su tokom prikupljanja i analize zvaničnih podataka identifikovani kao zainteresovane strane. Na posebnom sastanku (videti: Tabela 9) neophodno je pripremiti upitnik koji će odgovarati društvenoj i bezbednosnoj situaciji konkretne sredine.

Tabela 9: Predlog programa sastanka na kome će biti pripremljena finalna verzija upitnika

09:00 – 09:30	<i>Registracija učesnika</i>
09:30 – 10:00	Uvod i predstavljanje učesnika
	Na početku sastanka učesnici se upoznaju međusobno, kao i sa ciljem sastanka.
10:00 – 11:00	Holandski model merenja bezbednosti „Monitor bezbednosti i sigurnosti”
	Pre diskusije o upitniku za anketiranje neophodno je da koordinator istraživanja, ili osoba koja je najbolje upoznata sa holandskim modelom ispitivanja bezbednosti, obavesti sve učesnike sastanka o tome kako se bezbednost i sigurnost mere u Holandiji. Cilj je da svi učesnici budu podjednako informisani.
11:00 – 11:30	<i>Pauza za kafu</i>
11:30 – 13:00	Analiza upitnika i diskusija o temama (1) kvalitet života u lokalnoj zajednici i (2) osećanje bezbednosti i sigurnosti
	Potrebno je da svi učesnici sastanka prođu pojedinačno svako pitanje iz upitnika i da se dogovore o konačnoj formulaciji pitanja. Poželjno je da određena osoba bude moderator sastanka.
13:00 – 14:00	<i>Ručak</i>
14:00 – 15:30	Analiza upitnika i diskusija o temama (3) posledice koje trpe žrtve kriminala bezbednosti i (4) merenje učinka rada policije i organa lokalne samouprave
	Potrebno je da svi učesnici sastanka pojedinačno prođu svako pitanje iz upitnika i da se dogovore o konačnoj formulaciji pitanja. Poželjno je da određena osoba bude moderator sastanka.
15:30 – 16:00	<i>Pauza za kafu</i>
16:00 – 17:00	Završna razmatranja i priprema konačne verzije upitnika
	Na kraju dana potrebno je da svi učesnici budu saglasni sa konačnom formulacijom pitanja. Eventualne dileme treba da ostave za pismenu komunikaciju ili treba organizovati još jedan dodatni sastanak.

Kreiranje novog upitnika

Ukoliko se korisnici ovog priručnika odluče da formulišu novi upitnik za merenje bezbednosti i sigurnosti, potrebno je da budu upoznati sa osnovnim pravilima anketiranja. Prilikom anketnog istraživanja ispitanik sam popunjava anketu i odgovara na pitanja, čime mu se obezbeđuje anonimnost. Takođe, postoji veća šansa da će ispitanici biti iskreni ako sami popunjavaju upitnik nego ako javno iznose odgovor pred ispitivačem.

Prilikom kreiranja upitnika neophodno je krenuti od postavljenog problema i ciljeva istraživanja. Problem je u ovom slučaju bezbednost građana u lokalnoj sredini, dok je cilj istraživanja otkriti način na koji građani doživljavaju bezbednost. Na početku je potrebno odrediti opširnije teme o kojima će ispitanicima biti postavljana pitanja. U holandskom modelu to su: 1) kvalitet života u lokalnoj zajednici; 2) osećanje bezbednosti i sigurnosti; 3) posledice koje trpe žrtve kriminala; 4) učinak rada policijske službe i organa lokalne samouprave. Važan izvor podataka za određivanje tema jesu objektivne informacije iz zvaničnih

statistika, naročito ako je analizom objektivnih podataka utvrđeno da su pojedine oblasti problematične. Kada se odrede teme, treba preći na sledeću fazu, odnosno treba formulisati pitanja.

Verodostojnost istraživanja zavisi od kvaliteta postavljenih pitanja. Zbog toga je važno voditi računa o sledećem: 1) pitanja moraju da budu jasna svakom ispitaniku bez obzira na njegovo obrazovanje i informisanost, pa bi bilo dobro da se pre anketiranja upitnik testira; 2) najbolje je izbegavati nezgodna pitanja, na koja će ispitanik najverovatnije dati društveno poželjne odgovore, a ako su ona ipak potrebna, treba voditi računa o formulaciji; 3) pitanja u upitniku mogu da budu otvorenog tipa, kada se ispitaniku ostavlja mogućnost da sam odgovori na pitanje, i zatvorenog tipa, kada se ispitaniku daje nekoliko unapred ponuđenih odgovora od kojih on bira jedan ili više; 4) poželjno je ispitaniku ostaviti mogućnost da izabere i odgovor „ne znam” ukoliko ne zna ništa o postavljenom pitanju ili nema mišljenje o tom problemu.

Pitanja u upitniku mogu biti raspoređena od opštih ka konkretnijim pitanjima (strategija levka) ili obrnuto, od konkretnijih ka opštima (strategija izvrnutog levka). Izbor strategije zavisi od istraživača koji sprovodi istraživanje i od njegove lične procene. Takođe, ako se kreira složeniji upitnik, kao što je holandski, važno je napisati i uputstvo za anketare, u kome će biti jasno objašnjen način odgovaranja na pitanja. Najzad, treba voditi računa i o tehničkom i vizuelnom izgledu upitnika (videti: Ilustracija 5).

Ilustracija 6: Saveti za sastavljanje dobrog upitnika

Izbor pitanja

- Upitnik treba da sadrži samo ona pitanja koja se odnose na bezbednosti.
- Iz upitnika treba izbaciti ona pitanja čije odgovore možete pronaći u drugim izvorima.
- Posebno treba obratiti pažnju na formulaciju onih pitanja koja zadiru u privatnosti ispitanika.
- Upitnik treba da sadrži samo ona pitanja za koja se pretpostavlja da će većina ispitanika znati odgovore.
- Treba izbegavati pitanja na koja ispitanici mogu dati netačne odgovore.

Formulacija pitanja

- Pitanja treba formulisati jednostavnim rečima koje će biti razumljive svim ispitanicima.
- Pitanja bi trebalo da budu što sažetija, pri čemu treba izbegavati višesmislena pitanja.
- Poželjno je da u upitniku nema sugestivnih pitanja, ni dvosmislenih odgovora.

Redosled pitanja

- Redosled pitanja treba da bude takav da ispitanik bude do kraja motivisan da na njih odgovori.
- Pitanja koja zadiru u privatnost treba ostaviti za kraj upitnika.
- Ne treba postavljati pitanja koja mogu da zbune ispitanika i tako ga naterati da odustane od odgovaranja.
- Ispitanika treba postepeno uvoditi u teme i uvek pridavati značaj njegovom mišljenju.

Formulacija odgovora

- Treba koristiti i otvorena i zatvorena pitanja, u zavisnosti od toga šta je datom istraživanju najviše potrebno.
- Treba koristiti dihotomna pitanja.
- Ispitaniku treba omogućiti višestruki izbor odgovora na pojedina pitanja.
- Ispitaniku treba ostaviti mogućnost da izabere i odgovor „ne znam”.

Priprema za anketiranje i sprovođenje istraživanja na terenu

U ovom delu priručnika biće konkretno prikazano prikupljanje podataka anketiranjem. Ukoliko ste anketar tokom sprovođenja ovog anketnog istraživanja, ovo uputstvo treba da koristite kao podsetnik i kao pomoć tokom rada kada se susretnete sa nečim nejasnim ili kada sa kolegama razmenjujete iskustva posle neposrednog terenskog rada. Ipak, tokom rada anketar treba, koliko god je to moguće, da se oslanja na iskustvo koje je stekao na obuci za primenu ankete ako je takvu obuku prošao (videti: Okvir 5). Svakom anketaru savetuje se da primerak ovog dokumenta nosi sa sobom tokom neposrednog terenskog rada.

Okvir 5: Važno je obučiti anketare pre ispitivanja

Obuke su korisne ne samo zbog neposrednog obučavanja osoba koje će sprovoditi terenski rad već i zbog razmene iskustava tokom simulacije anketnog rada. Iskustvo pokazuje da se dobre i loše osobine ankete najčešće pokažu već tokom prvih simulacija njene primene. Zato je veoma važno proveriti da li su u proceduru neposrednog rada sa ispitanicima na terenu uneti elementi koji će eventualno biti saopšteni posle zajedničke obuke i simulacije terenskog rada (razne ispravke, sugestije koje će tim poslati elektronskom poštom neposredno nakon zajedničke obuke).

Uzorkovanje i izbor ispitanika

Uzorkovanje i izbor ispitanika predstavljaju veoma složen proces, pa je potrebno da se on izvodi pod jasnim, unapred uspostavljenim pravilima. S obzirom na to da anketari predstavljaju deo sistema uzorkovanja, važno je da slede uputstva i poštuju pravila kako ne bi doveli u pitanje ne samo reprezentativnost uzorka već i čitav naučni pristup ovog istraživanja. Zbog toga je strogo zabranjeno lažiranje anketa (samostalno popunjavanje) i anketiranje ispitanika iz drugih opština/gradova.

Polazište anketiranja

Pre početka anketiranja, anketari treba da dobiju početnu putanju kretanja, kao i dnevnik anketara (dokumentacija koju mora imati i popuniti svaki anketar). Potrebno je anketarima dati i sledeća precizna uputstva:

- u koju oblast (ulice) idu;
- od koje tačke anketari broje svaku predviđenu adresu;
- koji je model izbora ispitanika u domaćinstvu (princip „najbližeg datuma rođenja”).

Izbor domaćinstva

Za svaku anketu utvrđuju se pravila izbora domaćinstva. Anketari pronalaze domaćinstvo prema pravilu kretanja desnom stranom ulice, a biraju svaki drugi ulaz.

Izbor ispitanika

Da bi izabrali ispitanika, anketari moraju prvo odabrati domaćinstvo. Ispitanici se biraju prema unapred osmišljenom principu. Važno je naglasiti da je od svih punoletnih ukućana potrebno odabrati samo jednog. Ispitanici se biraju po principu „najbližeg datuma rođenja od dana anketiranja”. Potrebno je da taj princip bude predstavljen svim prisutnim osobama u domaćinstvu. Treba uložiti svaki mogući napor kako bi se anketirala odabrana osoba. Kada neko otvori vrata, a osoba koja treba da bude anketirana

nije kod kuće, anketar može tu osobu da potraži još dva puta ili da ugovori termin kada će tu osobu anketirati. Ne mora se vraćati ako se nalazi daleko od te adrese ili ako je u međuvremenu ispunio/završio zadatak kvotu.

Dnevnik anketara

Pored anketiranja, anketar treba da vodi terenske beleške i da ih upisuje u dnevnik anketara. U njega anketar zapisuje sve informacije o svom kretanju i beleži sve uspešne i neuspešne kontakte. Takođe, anketar u dnevnik upisuje i eventualne dodatne komentare.

Dobro popunjen dnevnik anketara podjednako je važan kao i dobro popunjen upitnik.

Anketar mora da zabeležiti tačnu adresu, datum i sat posete svakog domaćinstva i da zaokruži odgovarajući ishod posete. Broj telefona domaćinstva je obavezan.

Uspostavljanje kontakta sa ispitanikom

Zaglavlje ankete sadrži obraćanje ispitaniku, koje je tokom obuke više puta pročitano. Kada se anketar obraća ispitaniku prilikom uspostavljanja kontakta, ne mora da ponovi tekst kompletno „od reči do reči”, ali je bitno da njegovo obraćanje sadrži sve najbitnije elemente. Tekst obraćanja glasi:

Poštovani/a,

Molimo Vas da odvojite 30 minuta i da nam svojim mišljenjem i procenama pomognete da poboljšamo bezbednosti u Vašem gradu/opštini. Ovim istraživanjem želimo da utvrdimo u kojoj se meri Vi osećate bezbedno i sigurno, kao i koliko ste zadovoljni aktivnostima lokalne samouprave i policije koje su usmerene na očuvanje i unapređenje bezbednosti u Vašem gradu/opštini. Svi Vaši odgovori ostaće potpuno anonimni. Ukoliko imate dodatnih pitanja o ovom istraživanju, slobodno nas kontaktirajte.

Najbitnije je da anketar:

- bude ljubazan i da se ispitaniku obrati sa molbom, a ne „napadno”, kao da mu nameće obavezu da odgovori na upitnik; ispitanik može da izabere da li želi ili ne želi da učestvuje u istraživanju i taj izbor mora strogo da se poštuje;
- naglasi da će ispitanik svojim odgovorima pomoći da se unapredi bezbednost i sigurnost svih građana u odgovarajućem gradu/opštini;
- naglasi da istraživanje treba da pokaže koliko su građani zadovoljni naporima lokalne samouprave i policije da očuvaju i unaprede bezbednost i sigurnost u toj opštini/gradu;
- naglasi da će podaci ostati potpuno anonimni i da ispitanik ni u jednom trenutku ne mora i ne treba anketaru da saopštava svoje ime, prezime, niti bilo koji drugi lični podatak;
- naglasi da ispitanik može da sazna više o istraživanju ukoliko kontaktira organe lokalne samouprave;
- može ispitaniku da pruži informaciju o tome ko od zaposlenih u odgovarajućim lokalnim samoupravama može da mu pruži više informacija o istraživanju i kako da kontaktira tu osobu.

Neposredan rad sa ispitanikom

Ukoliko ispitanik pristane na anketiranje, anketar prelazi na neposredan rad sa njim. Treba dobro da proceni potrebe ispitanika tokom rada. Na primer, ukoliko je u pitanju starija osoba, anketar obavezno treba da se potruži da tokom anketiranja ta osoba može da sedi ili ako je napolju hladno, a anketar se odluči da ispitanike potraži na otvorenom, treba da se potruži da bude u blizini mesta gde ispitanici mogu da uđu i odgovore na njegova pitanja. Ukoliko se anketaru učini da ispitanik neko pitanje ne razume, treba

da mu ponovi pitanje. Treba da pita ispitanika da li ih dobro čuje i da li mu odgovaraju uslovi anketiranja. Posebno treba da obrati pažnju da prilikom anketiranja osobama sa invaliditetom rad bude maksimalno komforan. Tokom anketiranja, anketar isključivo unosi odgovore u anketu. Ispitanik ništa ne upisuje sam.

Zaštitite sebe i svoje zdravlje

Anketiranje će biti sprovedeno tokom hladnih jesenjih dana. To znači da anketar treba dobro da povede računa o svom zdravlju. Obavezno pre izlaska na teren treba da proveri vremensku prognozu i proceni kakvu odeću i obuću treba da nosi tog dana. Pošto je sasvim verovatno da će anketiranje tokom istog dana sprovoditi i na otvorenom (pijaca, ispred zgrade neke institucije i sl.) i u zatvorenom prostoru (unutar opštinskog hola i sl.), dobro bi bilo da se obuče „slojevito” (npr. jaknu ili kaput može da skine kada je unutra, ali da i dalje ima na sebi nešto u čemu će mu biti prijatno). Bitno je da anketar izbegne da se znoji u jesenjoj ili zimskoj odeći kada radi u zatvorenom prostoru, jer mu to može stvoriti zdravstvene probleme ako kasnije nastavi rad na otvorenom. Pošto će verovatno često menjati lokaciju u potrazi za ispitanicima, preporučuje se da anketar nosi sportsku i praktičnu obuću.

Tokom dana obavezno treba odrediti vreme za pauzu, a ako su temperature niske, anketar treba da se potruži da tokom dana popije šolju čaja sa limunom. Neposredan rad sa ljudima je naporan za bilo koga i lako oduzima energiju, pa anketar treba da se potruži da „sačuva živce” i da izbegava da kući dolazi potpuno iscrpljen ma koliko da je odlučan da tokom dana anketira određeni broj ljudi. Treba da razmišlja o tome da će tokom rada sa većim brojem ljudi skoro izvesno doći u kontakt i sa osobama koje su trenutno bolesne, pa treba da vodi računa o tome da se nalazi na odgovarajućoj distanci od ljudi sa kojima radi. Anketar uvek treba pri sebi da ima pakovanje vlažnih maramica i da s vremena na vreme obriše ruke, a da ih opere nekoliko puta dnevno.

Bilo bi dobro da organi lokalne samouprave u određenoj opštini/gradu anketaru obezbede odgovarajuće oznake (poput plastičnih kartica koje se nose oko vrata i sl.). Ako ima takve oznake, anketar treba obavezno da ih nosi tako da se jasno vide. Iskustva pokazuju da ispitanici dobro reaguju kada anketari pokažu da iza njih stoji odgovarajuća institucija, a poverenje je ključna komponenta anketiranja građana u ma kom istraživanju.

Napomena: U praksi se retko događa, ali se ipak događa da anketari dožive neprijatnost zbog ponašanja ispitanika. Ukoliko se dogodi da ispitanik/ca iz bilo kojih razloga pokazuju bilo kakav oblik agresivnosti i neljubaznosti, makar i samo verbalno, anketar treba odmah da mu se zahvali na učestvovanju, da prekine anketiranje i da se povuče. Ne treba ulaziti ni u kakve rasprave ili sukobe sa ispitanikom/com iz bilo kojih razloga. Ukoliko proceni da bi ispitanik/ca mogli da pokažu i fizičku agresiju, anketar treba odmah da se udalji i potraži pomoć nadležnih lica (obezbeđenje, policija, komunalna policija) i/ili drugih građana. Ponavljamo, u praksi su ove situacije zaista retke, ali anketar, kao neko ko radi neposredno sa ljudima, treba da bude svestan toga šta sve može da se dogodi i da bude spreman da reaguje čak i u tako retkim i neuobičajenim situacijama.

Izrada izveštaja i merenje bezbednosti

Rezultati analiza u velikoj meri pokazuju da je važno usvojiti integralni pristup. Veza između stvarnih incidenata u jednom naselju i osećanja bezbednosti je jaka, ali su isto tako jaki i važni razni društveni i fizički aspekti. Ukoliko se pristup odnosi samo na bezbednosnu perspektivu, onda je njime moguće uticati samo na jedan deo problema. Isto tako, potpuno usredsređivanje na socijalni i fizički element, bez uzimanja u obzir bezbednosnog aspekta, može negativno uticati na lični doživljaj bezbednosti, što vodi u suprotnom smeru. Važno je da ovi aspekti podržavaju jedni druge, a ne da nenamerno ometaju jedan drugog.

Međutim, analize su takođe pokazale da se osećanje bezbednosti samo delimično može objasniti statističkim podacima i da se veliki deo ove problematike ne može uopšte objasniti dostupnim podacima. Kako bi se razumeli kontekst i problematika koja stoji iza cifara i kako bi se protumačili neobjašnjeni aspekti, u Rotterdamu su sprovedena kvantitativna istraživanja stanovnika određenih naselja. Jedan od zaključaka ovog istraživanja bio je da na osećanje nebezbednosti manje utiču negativna lična iskustva, a mnogo više komšijska tračarenja ili slika koju o određenom delu grada stvaraju mediji. Ovo ne samo da stvara negativnu reputaciju pojedinih delova grada (na primer, južni deo Roterdama ima negativnu reputaciju), već i povećava nivo očekivanog rizika da će se tamo dogoditi određeni incidenti (provale, pljačke i džeparenja). Ljudi često pomisle da ono što su videli na televiziji može lako i njima da se dogodi. Pošto je reč o incidentima koji dosta utiču na osećanje bezbednosti, ljudi u naseljima o njima onda sve više pričaju i to često dugo traje. Nasilna pljačka od pre tri godine je događaj koji se još pamti i o kome se priča. Stvarni rizik da će neko postati žrtva takvog krivičnog dela je relativno nizak, ali se on precenjuje na osnovu predstavljanja u medijima i priča koje kruže među stanovnicima naselja (pa čak i na osnovu načina na koji je postavljena naša politika bezbednosti!).

Ovo nam ukazuje na to koliki je uticaj komunikacije i same bezbednosne politike, kao i na to da opština može uticati samo na mali deo percepcije građana. Pri sprovođenju politike neophodno je u svakom trenutku voditi računa o percepciji bezbednosti. Treba se fokusirati na one oblasti na koje uprava može u najvećoj mogućoj meri da utiče. Zvanični registri krivičnih dela (kao i politika) mogu da ukazuju na to da je rešavanje pitanja ozbiljnih krivičnih dela prioritet, ali oni koji vrše istraživanje moraju svesno izabrati način na koji će se baviti ovim pitanjima. Nije preporučljivo postaviti znakove pored puta, na kojima piše „Budite obazrivi, zatvorite prozore i vrata, u kraju su primećeni pljačkaši”. Iako bi ovo moglo da smanji broj provalnih krađa (mada ostaje pitanje da li bi zaista smanjilo; svakako da se dugoročno može preduzeti mnogo drugih mera kojima se suštinski menja ponašanje), potencijalni negativni efekat bio bi u tome što bi se ljudi osećali mnogo nebezbednije. Politika bezbednosti, kao i način na koji se govori o ovoj politici mogu imati neplanirane negativne posledice.

Pravljenje plana za postizanje veće bezbednosti

Akcioni plan predstavlja vodič za svakodnevni rad tima. U njemu je unapred precizno definisana lista aktivnosti koje tim sprovodi tokom realizovanja projekta i rešavanja bezbednosnog problema u lokalnoj zajednici. Akciono planiranje treba da bude u skladu sa ciljevima koji su postavljeni sveobuhvatnim strateškim planom (npr. Strategijom razvoja policije u Srbiji ili Strategijom bezbednosti za određeno mesto). Realizovanjem projekta koji je u skladu sa strateškim dokumentom stvara se okruženje koje pruža više prilika za uspeh, jer podržava sprovođenje unapred dogovorene vizije, misije i ciljeva. Aktivnosti koje su definisane akcionim planom mogu biti:

- kompleksne i mogu zahtevati dosta vremena za sprovođenje u saradnji sa drugim akterima;
- odgovor na jednokratnu akciju (npr. akcioni plan pred konkretnu policijsku operaciju ili događaj koji će biti sproveden u partnerstvu sa lokalnom zajednicom).

Razvijanje akcionog plana je važno. Ako postoji definisana lista zadataka, rad članova tima je unapred određen i svako je upoznat sa svojim zadacima i rokovima. Naime, veoma je teško postići da svaki član tima bude odgovoran, a pogotovo ukoliko nisu napisane konkretne aktivnosti i koraci za realizovanje zadataka.

Akcioni plan je koristan onda kada je tim definisao:

1. problem sa kojim se suočava lokalna zajednica;
2. cilj koji treba postići sprovođenjem projekta;
3. aktere koji su uključeni u realizovanje projekta.

Pet pitanja na koja akcioni plan treba da odgovori

ŠTA?	KAKO?	KADA?	KO?	KOLIKO?
------	-------	-------	-----	---------

Svaki akcioni plan bi trebalo da sadrži:

1. izjavu o tome šta se želi postići sprovođenjem akcionog plana;
2. konkretne korake (aktivnosti) za dostizanje cilja;
3. vremenski okvir za sprovođenje aktivnosti;
4. objašnjenje uloga u timu koji realizuje aktivnosti;
5. identifikovanje potrebnih ljudskih i materijalnih resursa.

Koraci u izradi akcionog plana

Tabela 10: Prikaz osnovnih koraka akcionog planiranja

Korak	Element	Realizacija
Jedan korak pre	1. Utvrđivanje usklađenosti	
Analiza problema	2. Uviđanje problema i prvo određivanje teme i cilja projekta	
	3. Istraživanje okruženja i ključnih aktera	
Početak izrade akcionog plana	4. Okupljanje pravih ljudi	
Izrada akcionog plana	5. Definisanje ciljeva, aktivnosti i ljudskih i materijalnih resursa	
	6. Izgradnja odnosa u timu	
	7. Osmišljavanje poruke	
	8. Izbor kanala komunikacije	
	9. Mobilizacija zajednice	
	10. Zastupanje radi promene stanja	
	11. Završetak izrade akcionog plana	

Sprovođenje akcionog plana	12. Održavanje inicijalnog poleta	
	13. Sprovođenje projekta	
Stalne aktivnosti	14. Stalno prikupljanje podataka	
	15. Nadgledanje i ocenjivanje	

Na početku svakog akcionog planiranja neophodno je utvrditi da li se ideja o kojoj se razmišlja uklapa u strateško planiranje institucije kojoj tim pripada. Nije važno samo sprovesti neku ideju zato što se smatra da je ona dobra i važna za lokalnu zajednicu. Ta ideja mora da se uklapa sa utvrđenim dugoročnim ciljevima institucije kojoj tim pripada.

Nakon toga se prikupljaju informacije koje su neophodne za analizu stanja problema.

Analiza problema

Pre svega je potrebno analizirati problem. Pre izrade svakog akcionog plana tim bi trebalo da razmišlja o resursima (ljudskim i materijalnim) kojima raspolaže, kao i o mogućim poteškoćama tokom realizovanja projektne ideje. Potrebno je odgovoriti na deset pitanja:

- Šta je bezbednosni problem lokalne zajednice?
- Šta želimo da promenimo sprovođenjem projekta?
- Koje aktivnosti želimo da realizujemo?
- Da li je u prošlosti uspešno sproveden sličan projekat?
- Ako nije, zašto?
- Da li planirane aktivnosti članova tima imaju smisla s obzirom na problem lokalne zajednice?
- Da li je cilj moguće realizovati uz manje utrošenog novca, vremena, resursa i napora za članove tima?
- Šta bi trebalo drugačije raditi u budućnosti?
- Da li postoji alternativno rešenje?
- Šta je naučeno do sada?

Početak izrade akcionog plana

Sledeći korak u izradi akcionog plana je utvrđivanje tema u okviru projekta. Uglavnom je to veći spisak srednjoročnih ciljeva koje tim želi da realizuje svojim projektom. Pre svega, potrebno je odgovoriti na sledeća pitanja:

- Koji su ciljevi projekta?
- Šta je sve potrebno da bi projekat bio završen?
- Na koji način se utvrđuje uspešnost projekta?

Izrada akcionog plana

Nakon što je analizirao probleme odgovorivši na deset pitanja i utvrdio sve moguće ciljeve projekta, tim bi trebalo da utvrditi prioritete. Utvrđivanje prioriteta je veoma važan korak, jer se često dešava da je tim tokom pripreme faze i na samom početku akcionog planiranja veoma ambiciozan, odnosno da je postavio isuviše ciljeva koje je nemoguće sve sprovesti. Najčešći razlog zbog kog te ciljeve nije moguće sve odjednom sprovesti jeste nedostatak ljudskih i materijalnih resursa. Zbog toga je neophodno da tim utvrdi listu onih ciljeva koji su neophodni da bi projekat bio uspešno završen.

Utvrđivanje ciljeva

Prilikom utvrđivanja ciljeva trebalo bi koristiti MUDRO (pametnu) matricu. To znači da bi svaki cilj trebalo da zadovolji sledeće kriterijume:

Šta to znači?	
Merljiv	Cilj mora biti merljiv da bi se utvrdilo da li je moguće sprovesti ga.
Uvremljen	Vremenski okvir za ostvarenje ciljeva mora da bude jasno utvrđen.
Dostižan	Postoje kapaciteti za ostvarenje cilja.
Realan i relevantan	Cilj je moguće ostvariti u razumnom roku.
Određen	Cilj je direktno povezan sa problemom.

Utvrđivanje aktivnosti

Nakon što je utvrdio redosled ciljeva, tim bi trebalo da izradi listu aktivnosti (zadataka) u okviru projekta. Svaka aktivnost bi trebalo da služi ispunjavanju ciljeva koji su već utvrđeni. Prilikom osmišljavanja aktivnosti najvažniji je timski rad, s tim što je potrebno postaviti osobu koja će koordinirati proces kako bi svaka aktivnost ostala u okviru postavljenih ciljeva projekta. Nakon što utvrdi sve moguće akcije, tim bi trebalo da utvrdi redosled njihovog sprovođenja. Tokom tog procesa trebalo bi odgovoriti na pitanja:

- Koje aktivnosti su važnije od drugih?
- Koje aktivnosti treba prvo sprovesti jer predstavljaju uslov za ostvarenje sledećih aktivnosti?
- Šta je sve moguće iskoristiti da bi projekat bio sproveden – glavna poruka, kanali komunikacije, mobilizacija članova zajednice, lobiranje?

Nakon izrade liste aktivnosti najvažniji deo predstavlja izbor osoba (ljudski resursi) koje će biti zadužene za sprovođenje zadataka, kao i definisanje tačne uloge onoga ko će upravljati sprovođenjem projekta. Zatim je potrebno uraditi procenu troškova (materijalni resursi) sprovođenja tih aktivnosti.

Kada su realizovani svi prethodni koraci – utvrđeni ciljevi koji su u skladu sa strateškim dokumentom institucije i aktivnosti, zadužene osobe za njihovo sprovođenje, pronađeni materijalni resursi koji pokrivaju sve troškove i izrađen kalendar aktivnosti – pokreće se sprovođenje projekta. Ipak, time nije završen ceo postupak akcionog planiranja.

Monitoring i evaluacija

Monitoring tokom akcionog planiranja treba da bude stalna aktivnost, na osnovu koje se procenjuje uspešnost tima u sprovođenju projekta. Pitanja koja se najčešće postavljaju tokom procenjivanja uspešnosti su:

- Da li su aktivnosti realizovane u skladu sa kalendarom aktivnosti?
- Da li su ljudski i materijalni resursi bili dovoljni za sprovođenje aktivnosti?

- Da li je tim radio u skladu sa utvrđenim zadacima? Ako nije, zašto?

Na osnovu odgovora dobijenih na ova pitanja utvrđuju se pozitivni i negativni elementi sprovođenja projekta. Ti odgovori mogu biti korisni u budućnosti, pre svega onima koji upravljaju planiranjem, jer se na osnovu njih mogu izbeći greške u sledećem projektu ili iskoristiti i poboljšati dobre prakse.

Tabela 11: Matrica akcionog plana

CILJ:		Promena koja se sprovođenjem projekta želi postići.						
PARTNERI:		Organizacije ili institucije sa kojima se saraduje tokom realizovanja akcije.						
TERITORIJA:		Konkretna oblast u kojoj se sprovodi akcija.						
TRAJANJE AKCIJE:		Ukupno trajanje akcije.						
	Aktivnosti ili zadaci su konkretni koraci koje članovi tima sprovode da bi ostvarili svaki specifičan cilj.	Definiše osobu koja je zadužena za sprovođenje određenog zadatka.	Pokazuje vremenski okvir u kome bi trebalo sprovesti određeni zadatak.	Pokazatelji na osnovu kojih se utvrđuje da li su ispunjeni specifični ciljevi i srednjoročni cilj.	Definiše materijale, osobe i finansije, koji su neophodni za sprovođenje određenog zadatka.			Utvrđuje činioce koji potencijalno mogu da otežaju sprovođenje akcije.
BR.	AKTIVNOSTI/ ZADACI	ODGOVORNOST	VREME (OD - DO)	MONITORING (KO, KADA)	RESURSI			RIZICI
					MATERIJAL	LJUDI	FINANSIJE	
1.								

Predstavljanje plana i izveštaja građanima

Organizovanje događaja je složen proces, a cilj je da ceo događaj bude uspešan. Uspešnost događaja ogleda se u tome da građani nakon njega bolje razumeju bezbednosne probleme zajednice i da podrže sprovođenje akcionog plana. Važno je da građani budu saveznici lokalnoj samoupravi na putu ka postizanju veće bezbednosti.

Postoje tri faze u organizovanju događaja. U prvoj, pripremnoj fazi, najpre treba izabrati prostor u kome će biti organizovan događaj. Tom prilikom treba voditi računa da je prostor pristupačan i poznat svim građanima te zajednice. Nakon toga, prostor treba urediti, odnosno brendirati, omogućiti tehničku podršku i odlučiti o načinu sedenja u prostoru. Važno je da građani znaju da je događaj organizovala lokalna samouprava. Ne treba dozvoliti da se javi bilo kakav problem sa ozvučenjem i ostalim tehničkim detaljima. Kada treba predstaviti plan i izveštaj, preporučuje se raspored sedenja kao u bioskopskoj sali, dok je za stručne razgovore, kada treba dobiti povratnu informaciju od građana ili stručnjaka za određene teme bolji raspored sedenja u obliku slova „U”. U pripremnoj fazi treba koordinirati pripreme sa podizvođačima (fotograf, katering, prevodilac) i pripremiti celokupnu dokumentaciju za događaj (definisane osnovnih poruka, scenario, lista novinara, pozivanje). U ovoj fazi tim treba da razmisli kako da odgovori na eventualno negativna pitanja.

Drugu fazu organizovanja čine aktivnosti za vreme događaja. Preporuka je da postoji moderator koji će voditi događaj. To može da bude neko sa lokalne televizije ili iz štampe, ili pak osoba koja je dovoljno poznata građanima lokalne zajednice. Važno je da moderator poseduje određene kvalitete, da je sposoban da vodi razgovor i da iz izveštaja i plana o bezbednosti u lokalnoj zajednici izvuče glavne i razumljive poruke za građane. Na događaju uvek postoji formalni deo, kada se predstavljaju nalazi iz izveštaja i plana, i neformalni deo nakon događaja, koji može biti iskorišćen da se od građana dobije još veća podrška za sprovođenje plana.

Treća i poslednja faza organizovanja događaja jeste analiza njegove uspešnosti. Važno je proći ovu fazu, jer se na osnovu analize može zaključiti šta bi trebalo, a šta ne bi trebalo ponoviti prilikom organizovanja narednog događaja. U ovoj fazi treba najpre analizirati događaj, pa ovaj korak može biti iskorišćen za pisanje saopštenja ili vesti za internet prezentaciju lokalne samouprave. Nakon toga, treba analizirati šta su govornici zaista rekli i koje su poruke preneli građanima, te utvrditi koji mediji su prisustvovali događaju. Dan nakon održavanja događaja obavezno treba proveriti koji mediji su izveštavali o događaju, kakav su sadržaj tom prilikom preneli i da li je izveštaj bio pozitivan ili negativan. Sve te informacije potrebne su kako bi bile ispravljene greške prilikom organizovanja narednog događaja.

Tabela 12: Koraci do uspešnog događaja

Koraci ili pitanja koja je potrebno postaviti prilikom organizovanja događaja	Sadržaj događaja i ono na šta je potrebno obratiti posebnu pažnju
Šta je cilj organizovanja ovog događaja?	Građani treba da postanu saveznici u sprovođenju akcionog plana za ostvarenje veće bezbednosti u lokalnoj zajednici.
Kog datuma treba organizovati događaj i koliko ljudi treba očekivati?	Prilikom utvrđivanja datuma može biti izabran dan koji je posebno važan za lokalnu zajednicu. Pre toga treba proveriti da li se tog dana održava još neki događaj kako bi se znalo koliki broj ljudi treba očekivati. Treba svakako izbeći period godišnjih odmora.
Kolika su sredstva na raspolaganju za organizovanje događaja?	Treba uvek imati u vidu to da organizovanje događaja košta (iznajmljivanje prostora, ozvučenje, hrana i piće, reklamni materijal). Stoga je potrebno planirati u skladu sa sredstvima i uvek treba proučiti ponudu i cene, pa izabrati onu koja se najviše uklapa u budžet.
Kada započeti planiranje događaja?	Ne treba čekati poslednji trenutak za planiranje i promovisanje događaja. Potrebno je početi na vreme jer se tako može uštedeti a dobiti zaista ono što je zahtevano. Na primer, ako kasno počnete organizovanje, može se desiti da je planirani prostor već rezervisan.
Kako planirati događaj?	Prilikom organizovanja događaja i oni najsitniji detalji su veoma bitni. Treba početi od obezbeđivanja smeštajnih, konferencijskih i dodatnih sadržaja, tehničke opreme i reklamnih materijala. Dobro je da svaki građanin na događaju dobije primerak izveštaja i plana za povećanje bezbednosti. Treba utvrditi satnicu i dinamiku događaja, kao i specifične potrebe pojedinih učesnika (gradonačelnika, predsednika vlade, predsednika republike, ministra unutrašnjih poslova, direktora policije, predavača, osoba sa invaliditetom).

Kako izabrati prostor?	U slučaju da treba organizovati događaj za veći broj ljudi, najbolje je da raspored sedenja bude kao u bioskopskoj sali i da postoji dovoljno slobodnog prostora za šetanje ljudi pre i posle događaja. Ako je to pak sastanak sa stručnjacima, raspored stolica bi trebalo da bude u obliku slova „U”. Uvek može biti izabrana i sala gde se održavaju sednice skupštine opštine ili grada. Građani vole da posete takve prostore i aktivno učestvuju u diskusiji.
Kada treba započeti promociju događaja?	Učesnici moraju da budu na vreme obavešteni o održavanju događaja. Pozivanje treba planirati u skladu sa tim koga treba zvati na događaj. Visokim zvanicama poziv uvek treba da bude poslat mnogo pre događaja zbog njihov rasporeda. Događaj treba promovisati gde god je to moguće: na lokalnim medijima i društvenim mrežama. Treba koristiti i tradicionalne načine promovisanja, kao što je lepljenje postera. Kako će događaj biti promovisan, zavisi od sredstava koja su za to na raspolaganju.
Koje aktivnosti je potrebno realizovati tokom događaja?	Važno je da se tokom događaja svi osećaju prijatno i da mogu da učestvuju u diskusiji, te da znaju da njihovo mišljenje zaista nešto znači. Goste uvek mora neko da dočeka. Ako ne postoji mogućnost iznajmljivanja agencije koja bi organizovala događaj, važno je pronaći volontere koji će voditi računa o gostima, spisku učesnika, prostoru za medije. Moderator događaja vodi računa o satnici.

Tabela 13: Okvirni scenario događaja

Sat	Osoba	Aktivnost
Priprema		
10.00 - 10.30	Organizacioni tim	Priprema i uređenje prostora, dogovori sa govornicima...
10.30 - 11.00	PR, hostese	Doček gostiju, neformalni razgovori
Realizacija		
11.05 - 11.07	Moderator	Pozdravlja prisutne goste i ukratko ih upoznaje sa sadržajem i tokom susreta. Nakon toga poziva prvog govornika.
11.07 - 11.12	Gradonačelnik	Izražava zadovoljstvo zbog organizovanja događaja ove vrste u gradu. Naglašava koliki je značaj investicija i dolaska novih investitora.
11.12 - 11.13	Moderator	Zahvaljuje se gradonačelniku i daje reč sledećem govorniku.
11.13 - 11.18	Direktor hotela	Predstavlja ciljeve kompanije na globalnom nivou i u zemlji. Spominje razloge za otvaranje hotela.
11.18 - 11.19	Moderator	Zahvaljuje se i daje reč sledećem govorniku.
11.18 - 11.23	Direktor parka	Zahvaljuje se i govori o značaju otvaranja novog hotela. Poziva prisutne da pomognu pri sađenju.
11.23 - 11.25	Moderator	Zahvaljuje se i poziva prisutne da zajedno obiđu hotel. Upućuje sve do mesta, a novinarima napominje da mogu dobiti izjave.
11.25 - 12.30	Svi	Obilaze hotel (neformalni deo). Gradonačelnik, direktor turističke organizacije i direktor hotela zajedno idu u obilazak. Posle toga pozivaju i ostale - zaposlene, poslovne partnere, novinare... Pojedini govornici daju izjave za medije.
Kraj susreta		Oko 12.30

PRIMERI DOBRE PRAKSE IZ SRBIJE

Na kraju ovog odeljka saznaćete:

- kako je funkcionisala saradnja srednjih škola i policije sa organima lokalne samouprave u Niškoj Banji;
- kako je protekla inicijativa za zabranu ilegalnog parkiranja u Arandjelovcu;
- kako su osvetljene pešačke staze u Golupcu.

Tokom novembra i decembra 2014. godine u pet opština u Srbiji sprovedeno je pilot-istraživanje za procenu i praćenje stanja lokalne bezbednosti u Srbiji. Za potrebe ovog istraživanja razvijena je posebna metodologija, koja je zasnovana na holandskom primeru i prilagođena lokalnom kontekstu. Ispitano je ukupno 898 građana/ki starosti preko 18 godina. Na osnovu rezultata ovog istraživanja i identifikovanih problema, opštine su osmislile plan za unapređenje bezbednosti.

Prilikom kreiranja planova za unapređenje bezbednosti u nekoliko opština u Srbiji bilo je potrebno odgovoriti na nekoliko pitanja:

- Šta je cilj akcije?
- Kakav je plan da se taj cilj ostvari?
- Da li je i kako je plan menjan tokom planiranja i realizovanja?
- Šta je dobro funkcionisalo? Zašto?
- Da li je bilo nekih neočekivanih rezultata?
- Šta nije dobro funkcionisalo?
- Koje su bile glavne prepreke?
- Da li postoje neke konkretne aktivnosti za nastavljanje akcije?
- Koje su naučene lekcije?

Izrada Lokalnog akcionog plana bezbednosti u Niškoj Banji

Na osnovu identifikovanih bezbednosnih problema u Niškoj Banji, odlučeno je da ova lokalna samouprava razvije Lokalni plan za bezbednost (LAP), koji će predstavljati prvi korak u rešavanju problema sa kojima se građani suočavaju. Glavni cilj LAP-a jeste povećanje poverenja građana u aktere zadužene za unapređenje i očuvanje bezbednosti, a to će biti postignuto nizom aktivnosti.

Saradnja opštine sa srednjim školama i policijom u Niškoj Banji

Niška Banja je razvila poseban upitnik za procenjivanje stanja bezbednosti kako bi akcenat bio stavljen na goruće bezbednosne probleme koji muče građane u toj opštini. Imajući u vidu da je jedan od identifikovanih problema bila bezbednost u saobraćaju, predstavnici lokalne samouprave preduzeli su određene korake kako bi rešili ovaj problem. Naime, opština je uspostavila saradnju sa policijom i osnovnim školama u Niškoj Banji, i organizovala sastanke na kojima se diskutovalo o strategijama i scenarijima za unapređenje bezbednosti dece u školama.

Uslužni centar za podnošenje pritužbi u Niškoj Banji

Niška Banja ima najbolju praksu kada je reč o postupku ulaganja žalbe. U sklopu zgrade predsedništva postoji Uslužni centar, pa građani na jednom mestu mogu da dobiju sve informacije koje su vezane za policiju i opштину, pa i da podnesu žalbu. Pored toga, Uslužni centar u Niškoj Banji omogućava uslugu besplatne pravne pomoći.

Saradnja policije sa građanima

Kako bi unapredila bezbednost u Niškoj Banji, opština je odlučila da sprovede akciju informisanja građana/ki od vrata do vrata, pa je podelila preko 3000 informativnih flajera. Ovakve akcije se smatraju veoma korisnim, jer se time građani ohrabruju da prijave policiji počinioce nasilja i povećava se poverenje građana u policiju. Policija je delila letke i informisala građane o rizičnim situacijama, kao i o preventivnim aktivnostima u slučaju provale stanova.

У викендицама у којима повремено боравите не чувајте вредне предмете и уређаје. Прозоре и терасе на нижим спратовима заштитите решеткама, као и врата од подрума и помоћних просторија.

ЗАЈЕДНО ДО БЕЗБЕДНИЈЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Полицијска управа у Нишу

Поштовани грађани,

Полиција вас охрабрује и позива да пријавите починиоце било ког кривичног дела или саопштите друга сазнања која поседујете, а која су корисна за откривање и успешно судско процесуирање починиоца. Уколико сте ви оштећени извршењем било ког кривичног дела или прекршаја, позивамо Вас да без одлагања о томе обавестите полицију.

НИШКА БАЊА-БЕЗБЕДНА БАЊА

Замолите комшије у које имате поверење да обилазе вашу викендицу. Предмети који се најчешће отуђују су бакарни казани, електрични алати, радне машине, апарати за домаћинство, бикцикле.

ПОЛИЦИЈА 192

Полицијско одељење Нишка Бања
 телефон 018/503-187
 Градска општина Нишка Бања
 телефон 018/4548-108

Полицијска управа у Нишу је у сарадњи са ГО Нишка Бања покренула пројекат са циљем да укаже грађанима на предузимање мера у циљу ефикасније заштите своје имовине. У овом флајеру дати су конкретни предлози за поступање грађана. Уколико се преддржавате датих предлога грађани ће смањити ризик отуђења својих добара и допринети стварању безбедније заједнице.

Inicijativa za suzbijanje nelegalnog parkiranja u Arandelovcu

Pilot istraživanje koje je sprovedeno u Arandelovcu pokazalo je da gustina naseljenosti i geografski položaj utiču na to kako građani doživljavaju svoju bezbednost. Na primer, gustina naseljenosti dovodi do gušćeg saobraćaja, što utiče na to da se građani ne osećaju bezbedno zbog brze vožnje.

Savet za bezbednost saobraćaja u Arandelovcu pokrenuo je inicijativu za suzbijanje nelegalnog parkiranja, jer je to jedan od velikih problema u ovoj opštini. Stoga je Arandelovac, na osnovu iskustva dobre prakse iz Holandije, preduzeo mere kako bi suzbio ovakvo parkiranje (videti sliku 2).

Slika 2: Zabrana parkiranja u Holandiji

Arandelovac je preduzeo i dodatne mere kako bi unapredio bezbednost saobraćaja u blizini škola. Kako bi to bilo postignuto, preduzete su sledeće mere:

- Intenzivirana je edukacija o bezbednosti saobraćaja, a učenici su, proučavajući praktične primere, mogli da unaprede svoja znanja i bolje razumeju bezbednosne probleme u saobraćaju.
- Uvedene su stimulatívne mere – kazna za nepropisno parkiranje biće smanjena sa 1200 na 1000 dinara ako se plati u roku od 15 dana.
- Uvedeni su semafori za pešake i signalizacija pored škola.

Pešačke staze i osvetljenje u Golupcu

Rezultati istraživanja koje je sprovedeno u Golupcu pokazali su da su građani/ke ove opštine najviše zabrinuti za bezbednost u parkovima. Naime, oni su naveli da parkovi nemaju pešačke staze i da nisu dobro osvetljeni, pa se u ovom javnom prostoru ne osećaju dovoljno bezbedno. Pretpostavlja se da će dobro osvetljenje parkova pomoći da se građani osećaju bezbedno kada noću hodaju parkom. Da bi rešila ovaj problem, Opština Golubac je napravila plan i objavila javni tender za uređenje parka. Konkretno, napravljena je biciklistička staza duž reke (slika 3).

Ovu akciju unapređenja javnog prostora pratila je medijska promocija, koja je bila veoma važna, jer je ukazala građanima da se njihovo mišljenje uvažava i da je ono pokrenulo akcije za povećanje bezbednosti.

Slika 3: Staza pored reke pre uređenja i posle uređenja

Pre

Posle

PRILOG

Holandski upitnik za istraživanje

A - PROCENA BEZBEDNOSTI U OPŠTINI (prvi deo ankete)

U prvom delu ankete želimo da ocenimo kvalitet života u opštini/gradu u kom živite.

A1	Želimo da znamo šta mislite o bezbednosti u svojoj opštini. Molimo Vas da označite kućicu koja će odgovarati tome koliko se slažete sa navedenim iskazima. Ukoliko ne želite da odgovorite na neko pitanje, označite poslednje polje.	Slažem se u potpunosti	Slažem se delimično	Ne slažem se	Bez odgovora
a.	U mojoj opštini se ulice, trotoari i dvorišta dobro održavaju.	☐	☐	☐	☐
b.	U mojoj opštini se javni parkovi i gradsko zelenilo dobro održavaju.	☐	☐	☐	☐
c.	U mojoj opštini su ulice i parkovi dobro osvetljeni.	☐	☐	☐	☐
d.	U mojoj opštini ima odgovarajućih igrališta za decu (do 12 godina).	☐	☐	☐	☐
e.	U mojoj opštini ima odgovarajućih sadržaja za mlade (do 18 godina).	☐	☐	☐	☐
f.	U mojoj opštini pružaju se odgovarajuće usluge starijima (preko 65 godina).	☐	☐	☐	☐
g.	U mojoj opštini su javne ustanove pristupačne osobama sa invaliditetom (obebeđeni su prilazi i sl.).	☐	☐	☐	☐

Nakon što pročitate sam tekst pitanja, postavite pitanje A1 na sledeći način: „Pokušajte da na skali od 1 do 5 (s tim da nudite samo ocene 1, 3 i 5) procenite kakvo je stanje bezbednosti u Vašoj opštini/gradu u sledećim oblastima.”

Zatim ispitaniku treba čitati jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

- Ocena „1” – ispitanik se uopšte ne slaže sa tim da se u određenoj opštini/gradu vodi računa o održavanju ulica, trotoara i dvorišta;
- ocena „3” – ispitanik se slaže, ali i ne slaže s tim da se u određenoj opštini/gradu vodi računa o održavanju ulica, trotoara i dvorišta;
- ocena „5” – ispitanik se u potpunosti slaže s tim da se u određenoj opštini/gradu vodi računa o održavanju ulica, trotoara i dvorišta.

Pitanja A2–A5 odnose se na to šta građani rade kada nisu zadovoljni bezbednošću u svojoj opštini.

A2	Da li postoji mogućnost da se žalite javnoj ustanovi ako se javni prostor ne održava ili ako ulice i parkovi u Vašoj opštini nisu dobro osvetljeni ili ako nema dovoljno igrališta, odnosno sadržaja za mlade i/ili ako javne institucije nisu pristupačne osobama sa invaliditetom i sl.?			
☐	Da			
☐	Ne			Pređite na deo B
☐	Ne znam			Pređite na deo B
☐	Bez odgovora			Pređite na deo B

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, „Ne znam” ili „Bez odgovora”, prelazi se na pitanje B1.

A3	Da li ste se nekada žalili nekoj javnoj ustanovi iz pomenutih razloga (navedenih u pitanju A2)?			
☐	Da			
☐	Ne			
☐	Ne znam			
☐	Bez odgovora			

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

A4	Ako ste se nekada žalili javnoj ustanovi, da li ste bili zadovoljni načinom na koji je institucija komunicirala sa Vama prilikom rešavanja slučaja?			
☐	Da			
☐	Ne			
☐	Ne znam			
☐	Bez odgovora			

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

A5	Ako ste se nekada žalili javnoj ustanovi, da li ste bili zadovoljni ishodom?			
☐	Da			
☐	Ne			
☐	Ne znam			
☐	Bez odgovora			

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

B – SOCIJALNA KOHEZIJA

B1	Molimo Vas da označite kućicu koja će odgovarati tome koliko se slažete sa sledećim iskazima. Ako ne želite da odgovorite na neko pitanje, označite poslednje polje.				
		Slazem se u potpunosti	Slazem se delimično	Ne slažem se	Bez odgovora
a.	Stanovnici sredine u kojoj živim se jedva poznaju.	☐	☐	☐	☐
b.	Međuljudski odnosi u sredini u kojoj živim su dobri.	☐	☐	☐	☐
c.	Živim u prijatnoj sredini, u kojoj se ljudi druže i pomažu.	☐	☐	☐	☐
d.	Poznajem mnogo ljudi u sredini u kojoj živim.	☐	☐	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, postavite pitanje B1 na sledeći način: „Pokušajte da na skali od 1 do 5 (s tim da nudite samo ocene 1, 3 i 5) procenite kakvi su odnosi između ljudi u Vašoj opštini/gradu.”

Zatim ispitaniku treba čitati jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

- Ocena „1” – ispitanik se uopšte ne slaže sa tim da se stanovnici u sredini u kojoj živi jedva poznaju;
- ocena „3” – ispitanik se slaže, ali i ne slaže s tim da se stanovnici u sredini u kojoj živi jedva poznaju;
- ocena „5” – ispitanik se u potpunosti slaže s tim da se stanovnici u sredini u kojoj živi jedva poznaju.

B2	Kako biste ocenili bezbednosnu situaciju u svojoj opštini tokom 2014. godine?
☐	Situacija je bolja nego prošle godine.
☐	Situacija je gora nego prošle godine.
☐	Situacija se nije promenila tokom 2014. godine.
☐	Ne znam/bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

B3	Koju biste „zaključnu ocenu” dali svojoj opštini? (Ocenjivanje je kao u školi: 1 - najniža, 5 - najviša ocena)
	(upisati broj)

Potrebno je upisati broj.

C - UZNEMIRAVANJE (FIZIČKO I SOCIJALNO NASILJE)

C1	Da li se susrećete sa navedenim problemima u svojoj opštini?	Da	Ne
a.	Ima smeća na ulicama.	☐	☐
b.	Polomljen je i uništen gradski mobilijar (kante za otpatke, klupe, stanice i sl.).	☐	☐
c.	Ne vodi se računa o izgledu zgrada i njihovih zidova.	☐	☐
d.	Ljudi voze prebrzo.	☐	☐
e.	Automobili su parkirani na trotoaru.	☐	☐
f.	Postoji nasilnička vožnja na ulicama.	☐	☐
g.	Nailazite na ljude u alkoholisanom stanju na javnim površinama.	☐	☐
h.	Nailazite na korisnike ili prodavce droge na javnim površinama.	☐	☐
i.	Dešavaju se tuče na javnim površinama.	☐	☐
j.	Uznemiravaju Vas prve komšije.	☐	☐
k.	Postoji uznemiravanje ljudi na ulici.	☐	☐
l.	Postoje deca beskućnici koja žive na ulici.	☐	☐
m.	Nailazite na mlade koji dangube na ulici (piju ispred prodavnica, remete javni red i mir i sl.)	☐	☐
n.	Postoje tenzije između pripadnika različitih nacionalnosti.	☐	☐
o.	Postoji prosjačenje.	☐	☐
p.	Postoje psi lutalice.	☐	☐
q.	Postoje napušteni i nebezbeđeni objekti.	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, pitanje C1 postavite na sledeći način: „Potrebno je da mi odgovorite sa „Da” ako ste se susreli sa nekim od situacija koje navodim, odnosno „Ne” ako niste.” Nije bitan vremenski okvir.

Zatim ispitaniku treba čitati jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

C2 Naveli ste jedan ili više problema u svojoj opštini. Molimo Vas da nam kažete koji je problem najveći (i trebalo bi ga odmah rešiti), a koji bi bio drugi po redu. (Upišite u kućicu samo jedno od navedenih polja.)			
		Najveći problem koji bi trebalo odmah rešiti	Drugi najveći problem
a.	Ima smeća na ulicama.	☐	☐
b.	Polomljen je i uništen gradski mobilijar (kante za otpatke, klupe, stanice i sl.).	☐	☐
c.	Ne vodi se računa o izgledu zgrada i njihovih zidova.	☐	☐
d.	Ljudi voze prebrzo.	☐	☐
e.	Automobili su parkirani na trotoaru.	☐	☐
f.	Postoji nasilnička vožnja na ulicama.	☐	☐
g.	Nailazite na ljude u alkoholisanom stanju na javnim površinama.	☐	☐
h.	Nailazite na korisnike ili prodavce droge na javnim površinama.	☐	☐
i.	Dešavaju se tuče na javnim površinama.	☐	☐
j.	Uznemiravaju Vas prve komšije.	☐	☐
k.	Postoji uznemiravanje ljudi na ulici.	☐	☐
l.	Postoje deca beskućnici koja žive na ulici.	☐	☐
m.	Nailazite na mlade koji dangube na ulici (piju ispred prodavnica, remete javni red i mir i sl.)	☐	☐
n.	Postoje tenzije između pripadnika različitih nacionalnosti.	☐	☐
o.	Postoji prosjačenje.	☐	☐
p.	Postoje psi lutalice.	☐	☐
q.	Postoje napušteni i neobezbeđeni objekti.	☐	☐

Ispitaniku je potrebno pročitati sve navedene probleme i zatim od njega zatražiti da izdvoji **samo jedan** najveći problem (upisati „X” u prvoj koloni) i **samo jedan** problem za koji smatra da ga treba rešavati odmah posle najvećeg problema (upisati „X” u drugoj koloni.)

C3 Da li postoji mogućnost da se žalite javnoj ustanovi u slučaju da se suočite sa nekim od problema koji su navedeni u prethodnim pitanjima ovog (C) dela upitnika?		
☐	Da	
☐	Ne	Pređite na deo D
☐	Ne znam	Pređite na deo D
☐	Bez odgovora	Pređite na deo D

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, „Ne znam” ili „Bez odgovora”, prelazi se na pitanje D1.

C4	Da li ste se nekada žalili nekoj javnoj ustanovi zbog nekog od problema koji su navedeni u ovom (C) delu upitnika?
☐	Da
☐	Ne
☐	Ne znam
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

C5	Ako ste se nekada žalili javnoj ustanovi, da li ste bili zadovoljni načinom na koji je institucija komunicirala sa Vama prilikom rešavanja slučaja?
☐	Da
☐	Ne
☐	Ne znam
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

C6	Ako ste nekada žalili javnoj ustanovi, da li ste bili zadovoljni ishodom?
☐	Da
☐	Ne
☐	Ne znam
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

D - DOŽIVLJAJ BEZBEDNOSTI I SIGURNOSTI (drugi deo)

U drugom delu želimo da saznamo kako Vi doživljavate bezbednost u opštini u kojoj živite.

D1	Da li se osećate bezbedno u opštini u kojoj živite?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na pitanje D3
☐	Ne znam	pređite na pitanje D3
☐	Bez odgovora	pređite na pitanje D3

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, „Ne znam” ili „Bez odgovora”, prelazi se na pitanje D3.

D2	Koliko često se ne osećate bezbedno u opštini u kojoj živite?
☐	Često
☐	Ponekad
☐	Retko
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

D3	Koliko često se ne osećate bezbedno zbog mogućnosti da dođe do nesreća, kao što su poplave, požari i slično?
☐	Često
☐	Ponekad
☐	Retko
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

D4	Da li Vam se dešava nešto od navedenog?	Često	Ponekad	Nikad	Bez odgovora
a.	Ne otvarate vrata kad Vam neko zvoni ili kuca jer nije bezbedno.	☐	☐	☐	☐
b.	Idete drugim putem kući kako biste izbegli mesta gde se ne osećate bezbedno.	☐	☐	☐	☐
c.	Ne osećate se bezbedno kada uveče idete svojom ulicom ili ulicama u svojoj opštini.	☐	☐	☐	☐
d.	Ne osećate se bezbedno ako uveče ostanete sami kod kuće.	☐	☐	☐	☐
e.	Bojite se da će Vas neko prebiti dok se krećete u svojoj opštini.	☐	☐	☐	☐
f.	Bojite se da ćete biti žrtva nasilja u porodici.	☐	☐	☐	☐
g.	Bojite se da ćete biti žrtva provale, krađe, razbojništva i sl.	☐	☐	☐	☐
h.	Bojite se da će vas napasti ulični psi.	☐	☐	☐	☐
i.	Bojite se da ćete nastradati u saobraćaju u svojoj opštini.	☐	☐	☐	☐
j.	Bojite se da ćete biti žrtva huligana u svojoj opštini.	☐	☐	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, pitanje D4 postavite na sledeći način: „Potrebno je da mi odgovorite koliko često Vam se događaju sledeće situacije.”

Zatim ispitaniku treba čitati jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

Ovde je važno naglasiti da osećanje bezbednosti i sigurnosti nije povezano samo sa spoljašnjim okruženjem, već u obzir treba uzeti i bezbednost kod kuće. Na primer, žene mogu biti žrtve nasilja u porodici ili može doći do fizičkog sukoba između članova porodice.

D5	Koliko se često beleže slučajevi kriminala u Vašoj opštini?
☐	Često
☐	Retko
☐	Nema kriminala
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

D6	Kako procenjujete stopu kriminala u svojoj opštini?
☐	Broj kriminalnih slučajeva porastao je tokom 2014. godine.
☐	Broj kriminalnih slučajeva opao je tokom 2014. godine.
☐	Broj kriminalnih slučajeva isti je kao i 2013. godine.
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

D7	Kolika je, po Vašoj proceni, mogućnost da budete žrtva:						
		Vrlo velika mogućnost	Relativno velika mogućnost	Ni velika ni mala	Relativno mala mogućnost	Veoma mala mogućnost	Bez odgovora
a.	Džeparenja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Krađe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Provale kuće/stana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Tuče	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e.	Zemljotresa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f.	Poplava	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g.	Napada/ujeda pasa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h.	Požara	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i.	Saobraćajne nezgode	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j.	Huliganizma	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, pitanje D7 postavite na sledeći način: „Potrebno je da odgovorite na to kolika je mogućnost da će Vam se desiti neka od sledećih situacija.”

Zatim ispitaniku treba čitati jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

D8	Koju biste „zaključnu ocenu” dali bezbednosti u svojoj opštini? (1 = vrlo nebezbedno; 5 = vrlo bezbedno)
	(upisati broj)

Potrebno je upisati broj.

D9	Ovo pitanje odnosi se na nepristojno ponašanje. Navedite da li se prema Vama nepristojno ponašaju sledeće osobe/institucije i, ako se to događa, navedite koliko često.				
		Često	Ponekad	Nikada	Bez odgovora
a.	Nepoznati ljudi na ulici	☐	☐	☐	☐
b.	Nepoznati ljudi u gradskom prevozu	☐	☐	☐	☐
c.	Zaposleni u privatnom sektoru	☐	☐	☐	☐
d.	Zaposleni u javnom sektoru	☐	☐	☐	☐
e.	Ljudi koje znate (muž, žena, deca, drugi članovi porodice ili prijatelji)	☐	☐	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, pitanje D9 postavite na sledeći način: „Potrebno je da odgovorite koliko često se državne institucije ili osobe (pojedinci) ponašaju nepristojno prema Vama.”

Zatim ispitaniku treba čitati jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

E - PROVALE/OBIJANJE KUĆA (treći deo)

U trećem delu ankete želimo da saznamo da li ste ikada bili žrtva provale/obijanja kuće ili nekog drugog objekta koji posedujete (vikendice; poslovnog objekta i lokala; garaže; magacina; pomoćnih i dvorišnih zgrada; štala i sl.).

E1	Da li Vam je neko u poslednjih pet godina provalio ili pokušao da provali u kuću ili neki drugi objekat koji posedujete?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo F

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod E i prelazi na pitanje F1.

E2	Da li Vam je tokom 2014. godine neko provalio ili pokušao da provali u kuću ili neki drugi objekat koji posedujete?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo F

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod E i prelazi na pitanje F1.

E3	Koliko puta su se tokom 2014. godine dogodili provala ili pokušaj provele?	
☐	Jednom	
☐	Dva puta	
☐	Tri ili više puta	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

Sljedeća pitanja se odnose na slučaj koji se poslednji dogodio.

E4	Da li Vam je iz kuće ili nekog drugog objekta koji posedujete nešto ukradeno?	
☐	Da	
☐	Ne	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

E5	Da li Vam je u kući ili u nekom drugom objektu koji posedujete nešto oštećeno?	
☐	Da	
☐	Ne	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Oštećenje se može odnositi na polomljen prozor, polomljenu bravu na vratima, polomljena vrata, polomljen nameštaj i sl.

E6	Da li ste slučaj prijavili policiji?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo F

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod E i prelazi na pitanje F1.

E7	Da li je policija napisala izveštaj (zapisnik ili neki drugi dokument) o tom slučaju?
☐	Da
☐	Ne
☐	Ne znam
☐	Bez odgovora

Potrebno je samo upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

E8	Da li Vam je policija pomogla da napišete krivičnu prijavu?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je policija obavestila ispitanika šta sve treba navesti u prijavi (npr. imena počinioca krađe/provale ukoliko su mu poznata, adrese, brojeve telefona, opise lica, predmeta i kompletnog događaja), u koliko primeraka treba da bude napisana prijava, gde se prijava može podneti i sl.

E9	Da li je po Vašoj prijavi pokrenut/vođen postupak?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je tužilaštvo pokrenulo istragu na osnovu prijave ili je pokrenuto suđenje na osnovu ispitanikove prijave krađe/provale policiji.

E10	Da li ste bili obavešteni o toku postupka?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je ispitanik bio pozvan da dâ izjavu pre sudom ili da svedoči povodom krađe/provale, ili je na neki drugi način bio obavešten o tome šta se desilo sa njegovom prijavom.

F - KRAĐA NEČEGA SA/IZ AUTOMOBILA

Sledeće dve grupe pitanja (pitanja pod F i G) odnose na krađu delova sa automobila (spolja i iznutra) i samog automobila.

F1	Da li je u poslednjih pet godina ukradeno nešto iz Vašeg automobila (torba, radio i sl.) ili sa njega (retrovizor, ratkapne i sl.) ili iz/sa automobila nekog od Vaših ukućana?
☐	Da
☐	Ne
	pređite na deo G

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod F i prelazi na pitanje G1. Važno je naglasiti da se pitanje odnosi i na ispitanikove ukućane, odnosno na automobile supružnika, dece i drugih osoba sa kojima živi u domaćinstvu.

F2	Da li je tokom 2014. godine ukradeno nešto iz Vašeg automobila (torba, radio i sl.) ili sa njega (retrovizor, ratkapne i sl.) ili iz/sa automobila nekog od Vaših ukućana?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo G

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod F i prelazi na pitanje G1.

F3	Koliko puta se to dogodilo tokom 2014. godine?	
☐	Jednom	
☐	Dva puta	
☐	Tri ili više puta	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

Sledeća pitanja se odnose na slučaj koji se poslednji dogodio.

F4	Da li se to dogodilo u Vašem kraju, u opštini/gradu ili negde drugde u Srbiji?	
☐	U mom kraju	
☐	U opštini/gradu	
☐	Negde drugde u Srbiji	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

F5	Da li ste slučaj prijavili policiji?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo G

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod F i prelazi na pitanje G1.

F6	Da li je policija napisala izveštaj (zapisnik ili neki drugi dokument) o tom slučaju?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Ne znam	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

F7	Da li Vam je policija pomogla da napišete krivičnu prijavu?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je policija obavestila ispitanika šta sve treba navesti u prijavi (npr. imena počinioca krađe/provale ukoliko su mu poznata, adrese, brojeve telefona, opise lica, predmeta i kompletnog događaja), u koliko primeraka treba da bude napisana prijava, gde se prijava može podneti i sl.

F8	Da li je po Vašoj prijavi pokrenut/vođen postupak?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je tužilaštvo pokrenulo istragu na osnovu prijave ili je pokrenuto suđenje na osnovu ispitanikove prijave krađe/provale.

F9	Da li ste bili obavešteni o toku postupka?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je ispitanik bio pozvan da dâ izjavu pre sudom ili da svedoči povodom krađe, ili je na neki drugi način bio obavešten o tome šta se desilo sa njegovom prijavom.

G - KRAĐA AUTOMOBILA

G1	Da li je u poslednjih pet godina Vama ili nekome od Vaših ukućana bio ukraden automobil?
☐	Da
☐	Ne
	pređite na deo H

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod G i prelazi na pitanje H1. Važno je naglasiti da se pitanje odnosi i na ispitanikove ukućane, odnosno na automobile supružnika, dece i drugih osoba sa kojima živi u domaćinstvu.

G2	Da li je tokom 2014. godine Vama ili nekome od Vaših ukućana bio ukraden automobil?
☐	Da
☐	Ne
	pređite na deo H

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod G i prelazi na pitanje H1.

G3	Koliko puta se to dogodilo tokom 2014. godine?
☐	Jednom
☐	Dva puta
☐	Tri ili više puta

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

Sledeća pitanja se odnose na slučaj koji se poslednji dogodio.

G4	Da li se to dogodilo u Vašem kraju, u opštini/gradu ili negde drugde u Srbiji?
☐	U mom kraju
☐	U opštini/gradu
☐	Negde drugde u Srbiji

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

G5	Da li ste slučaj prijavili policiji?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo H

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod G i prelazi na pitanje H1.

G6	Da li je policija napisala izveštaj (zapisnik ili neki drugi dokument) o tom slučaju?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Ne znam	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

G7	Da li Vam je policija pomogla da napišete krivičnu prijavu?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je policija obavestila ispitanika šta sve treba navesti u prijavi (npr. imena počinioca krađe/provale ukoliko su mu poznata, adrese, brojeve telefona, opise lica, predmeta i kompletnog događaja), u koliko primeraka treba da bude napisana prijava, gde se prijava može podneti i sl.

G8	Da li je po Vašoj prijavi pokrenut/vođen postupak?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li su policija ili tužilaštvo pokrenuli istragu na osnovu prijave ili je pokrenuto suđenje na osnovu ispitanikove prijave krađe.

G9	Da li ste bili obavešteni o toku postupka?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je ispitanik bio pozvan da dâ izjavu pred sudom ili da svedoči povodom krađe, ili je na neki drugi način bio obavešten o tome šta se desilo sa njegovom prijavom.

H - DŽEPARENJE I KRAĐA

U ovom delu ankete želeli bismo da saznamo da li je Vama ili Vašim ukućanima neko ukrao ili pokušao da ukrade nešto na javnom mestu (npr. torbu, mobilni telefon ili nešto drugo što ste nosili sa sobom).

H1	Da li je u poslednjih pet godina Vama ili Vašim ukućanima neko ukrao ili pokušao da ukrade nešto (npr. torbu, mobilni telefon ili nešto drugo što ste nosili sa sobom)?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo I

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod H i prelazi na pitanje I1. Važno je naglasiti da se pitanje odnosi i na ispitanikove ukućane, odnosno na stvari supružnika, dece i drugih osoba sa kojima živi u domaćinstvu.

H2	Da li je tokom 2014. godine Vama ili Vašim ukućanima neko ukrao ili pokušao da ukrade nešto (na primer, torbu, mobilni telefon ili nešto drugo što se nosili sa sobom)?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo I

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod H i prelazi na pitanje I1.

H3	Koliko puta se to dogodilo tokom 2014. godine?	
☐	Jednom	
☐	Dva puta	
☐	Tri ili više puta	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

Sledeća pitanja se odnose na slučaj koji se poslednji dogodio.

H4	Da li se to dogodilo u Vašem kraju, u opštini/gradu ili negde drugde u Srbiji?	
☐	U mom kraju	
☐	U opštini/gradu	
☐	Negde drugde u Srbiji	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

H5	Gde se to dogodilo?	
☐	Kod kuće	
☐	U restoranu ili kafiću	
☐	U gradskom prevozu	
☐	Na ulici	
☐	Na poslu	
☐	U školi	
☐	U prodavnici/na pijaci	
☐	Na drugom mestu	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko se krađa dogodila na nekom mestu koje nije navedeno u ponuđenim odgovorima, treba obeležiti odgovor „Na drugom mestu”.

H6	U koje doba dana se to dogodilo?
☐	Ujutro
☐	Prepodne
☐	Popodne
☐	Uveče
☐	Noću

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

H7	Da li su uspeali da Vas pokradu?
☐	Da
☐	Ne

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

H8	Da li su tom prilikom bili nasilni prema Vama?
☐	Da
☐	Ne

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

H9	Da li ste slučaj prijavili policiji?
☐	Da
☐	Ne
	pređite na deo I

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

H10	Da li je policija napisala izveštaj (zapisnik ili neki drugi dokument) o tom slučaju?
☐	Da
☐	Ne
☐	Ne znam
☐	Bez odgovora

Potrebno je samo upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

H11	Da li Vam je policija pomogla da napišete krivičnu prijavu?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je policija obavestila ispitanika šta sve treba navesti u prijavi (npr. imena počinioca krađe/provale ukoliko su mu poznata, adrese, brojeve telefona, opise lica, predmeta i kompletnog događaja), u koliko primeraka treba da bude napisana prijava, gde se prijava može podneti i sl.

H12	Da li je po Vašoj prijavi pokrenut/vođen postupak?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li su policija ili tužilaštvo pokrenuli istragu na osnovu prijave ili je pokrenuto suđenje na osnovu ispitanikove prijave krađe.

H13	Da li ste bili obavešteni o toku postupka?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je ispitanik bio pozvan da dâ izjavu pred sudom ili da svedoči povodom krađe, ili je na neki drugi način bio obavešten o tome šta se desilo sa njegovom prijavom.

I - NASILJE

U ovom delu ankete želimo da saznamo da li ste bili izloženi nekom obliku nasilja.

I1	Da li Vas je u poslednjih pet godina neko fizički napao?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo J

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod I i prelazi na pitanje J1.

I2	Da li Vas je tokom 2014. godine neko fizički napao?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo J

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod I i prelazi na pitanje J1.

I3	Koliko puta se to dogodilo tokom 2014. godine?
☐	Jednom
☐	Dva puta
☐	Tri ili više puta

Sledeća pitanja se odnose na slučaj koji se poslednji dogodio.

I4	Da li se to dogodilo u Vašem kraju, u opštini/gradu ili negde drugde u Srbiji?
☐	U mom kraju
☐	U opštini/gradu
☐	Negde drugde u Srbiji

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

15	Gde se to dogodilo?
☐	Kod kuće
☐	U restoranu ili kafiću
☐	U gradskom prevozu
☐	Na ulici
☐	Na poslu
☐	U školi
☐	U prodavnici/na pijaci
☐	Na stadionu
☐	Na drugom mestu (upisati)

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko se fizički napad dogodio na nekom mestu koje nije navedeno u ponuđenim odgovorima, treba obeležiti odgovor „Na drugom mestu”. Treba zamoliti ispitanika da kaže na kom se mestu napad dogodio i čitkim slovima upisati odgovor na predviđeno mesto.

16	U koje doba dana se to dogodilo?
☐	Ujutro
☐	Prepodne
☐	Popodne
☐	Uveče
☐	Noću

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

17	Da li Vas je neko napao, maltretirao ili Vam je pretio?
☐	Napali su me ili maltretirali
☐	Pretili su mi
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Napad i maltretiranje se odnose na fizički i verbalni napad (npr. vređanje, vikanje, ponižavanje i sl.). Pretnja se odnosi na pretnju fizičkim povređivanjem, pretnju uništavanjem imovine, pretnju povređivanjem članova porodice i sl.

18	Da li su Vas tom prilikom i pokrali?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li su ispitanika prilikom napada, maltretiranja ili pretnje istovremeno i pokrali (ukrali torbu, novčanik, telefon i sl.).

I9	Da li su napadači imali seksualne namere?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnose na to da li je napadač prilikom napada pokušao da ispitanika siluje ili prinudi na druge polne radnje.

I10	Da li poznajete napadača/napadače?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo J
☐	Bez odgovora	pređite na deo J

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne” i „Bez odgovora”, anketar preskače sva naredna pitanja pod I i prelazi na pitanje J1.

I11	Ko je napadač?	
☐	Muž ili žena odnosno partner/partnerka	
☐	Bivši muž ili žena	
☐	Član porodice	
☐	Neko iz lokalne zajednice	
☐	Neko sa posla ili škole	
☐	Neko drugi koga poznajem	
☐	Ostalo	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

I12	Da li ste slučaj prijavili policiji?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo J

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod I i prelazi na pitanje J1.

I13	Da li je policija napisala izveštaj (zapisnik ili neki drugi dokument) o tom slučaju?	
☐	Da	
☐	Ne	pređite na deo J
☐	Ne znam	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, anketar preskače sva naredna pitanja pod I i prelazi na pitanje J1.

I14	Da li Vam je policija pomogla da napišete krivičnu prijavu?	
☐	Da	
☐	Ne	
☐	Bez odgovora	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na

to da li je policija obavestila ispitanika šta sve treba navesti u prijavi (npr. imena počinioca krađe/provale ukoliko su mu poznata, adrese, brojeve telefona, opise lica, predmeta i kompletnog događaja), u koliko primeraka treba da bude napisana prijava, gde se prijava može podneti i sl.

I15	Da li je pokrenut/vođen postupak po Vašoj prijavi?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li su policija ili tužilaštvo pokrenuli istragu na osnovu prijave ili je pokrenuto suđenje na osnovu ispitanikove prijave krađe.

I16	Da li ste bili obavešteni o toku postupka?
☐	Da
☐	Ne
☐	Bez odgovora

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je ispitanik bio pozvan da dâ izjavu pred sudom ili da svedoči povodom krađe, ili je na neki drugi način bio obavešten o tome šta se desilo sa njegovom prijavom.

I17	Da li se ovo dogodilo prilikom nekog drugog oblika kriminala koji je prethodno pomenut?
☐	Oblik kriminala nije prethodno pomenut
☐	Da, prilikom provale/obijanja kuće ili nekog drugog objekta koji posedujem
☐	Da, prilikom krađe nečega iz/sa mog auta
☐	Da, prilikom krađe mog auta
☐	Da, prilikom džeparenja
☐	Ne

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje se odnosi na to da li je napad izvršen prilikom provale/obijanja kuće ili nekog drugog objekta u posedu ispitanika, prilikom krađe sa/iz automobila, prilikom krađe automobila ili prilikom džeparenja.

J - UČINAK RADA POLICIJSKE SLUŽBE (četvrti deo)

U ovom delu želimo da saznamo u kojoj ste meri zadovoljni radom policije.

J1	Da li ste tokom 2014. godine bili u kontaktu sa policijom?
☐	Da
☐	Ne
pređite na deo K	

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, prelazi se na pitanje K1.

J2	Zašto ste bili u kontaktu sa policijom?
☐	Napisali su mi kaznu.
☐	Upozorili su me.
☐	Prijavio/la sam slučaj kriminala.
☐	Prijavio/la sam sumnjivu situaciju.
☐	Tražio/la sam pomoć od njih.
☐	Iz drugih razloga
☐	Ne sećam se.
☐	Ne želim da kažem.

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

J3	Ocenite koliko ste zadovoljni navedenim kontaktom sa policijom? (1 = uopšte nisam zadovoljan/na; 5 = veoma sam zadovoljan/na)
☐	1
☐	2
☐	3
☐	4
☐	5

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

J4	Da li je bilo nečega zbog čega niste bili zadovoljni prilikom kontakta sa policijom?
☐	Da
☐	Ne

pređite na deo K

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko je odgovor „Ne”, prelazi se na pitanje K1.

J5	Zbog čega niste bili zadovoljni kontaktom sa policijom? (Moguće je izabrati više odgovora.)
☐	Policija nije došla.
☐	Policiju sam morao/la dugo da čekam.
☐	Policija nije pokazala poštovanje.
☐	Policija nije pružila dovoljno informacija o mojim pravima.
☐	Policija nije bila nimalo zainteresovana za moj problem.
☐	Policija nije učestvovala u rešavanju mog problema.
☐	Nešto drugo (upisati)

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuće kućice u zavisnosti od odgovora ispitanika.

K - NAMENJENO GRAĐANIMA KOJI SU BILI ŽRTVE KRIMINALA, A TO NISU PRIJAVILI POLICIJI

Jedno od prethodnih pitanja bilo je da li ste bili žrtva kriminalnog dela počinjenog nad imovinom (kao što su provale, krađe, džeparenje). Zatim je pitanje bilo da li ste prijavili slučaj policiji. Ako ste odgovorili „Ne”, navedite zbog čega to niste učinili.

K1	Zašto slučaj niste prijavili policiji?
☐	Nisam znao/la gde da idem.
☐	Ne znam kako se takav slučaj prijavljuje policiji.
☐	Moj muž, žena ili drugi član porodice nisu želeli da idem u policiju.
☐	Mislim da je procedura previše komplikovana.
☐	Ne verujem policiji.
☐	Ne verujem da će slučaj biti rešen.
☐	Policija ne može da mi pomogne.
☐	Drugi razlozi

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

Jedno od prethodnih pitanja bilo je da li ste bili žrtva kriminalnog dela počinjenog nad ljudima (nasilje). Zatim je pitanje bilo da li ste slučaj prijavili policiji. Ako ste odgovorili „Ne”, navedite razlog zbog kog to niste učinili.

K2	Zašto niste prijavili slučaj policiji?
☐	Nisam znao/la gde da idem.
☐	Ne znam kako se takav slučaj prijavljuje policiji.
☐	Moj muž, žena ili drugi član porodice nisu želeli da idem u policiju.
☐	Mislim da je procedura previše komplikovana.
☐	Ne verujem policiji.
☐	Ne verujem da će slučaj biti rešen.
☐	Policija ne može da mi pomogne.
☐	Drugi razlozi

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Ukoliko razlog nije naveden u ponuđenim odgovorima, treba zaokružiti odgovor „Drugi razlozi”.

L - NAMENJENO GRAĐANIMA KOJI TOKOM 2014. GODINE NISU BILI U KONTAKTU SA POLICIJOM

L1	Ocenite koliko ste zadovoljni radom policije u Vašoj opštini? (1 = uopšte nisam zadovoljan/na; 5 = veoma sam zadovoljan/na)
☐	1
☐	2
☐	3
☐	4
☐	5

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

L2	Da li se slažete sa sledećim iskazima o radu policije?	Slažem se u potpunosti	Ne slažem se	Bez odgovora
a.	Policija obezbeđuje javni red i mir u opštini.	☐	☐	☐
b.	Policija nikada ne dođe na vreme kada je pozovem u naš deo grada/mesta.	☐	☐	☐
c.	Policija pruža bezbednost svim građanima.	☐	☐	☐
d.	Policija je dovoljno prisutna na ulicama u mojoj opštini.	☐	☐	☐
e.	Policija je previše prisutna na ulicama u mojoj opštini.	☐	☐	☐
f.	Policija je u dobrim odnosima sa građanima u mojoj opštini.	☐	☐	☐
g.	Policija reaguje na probleme u mojoj opštini.	☐	☐	☐
h.	Policija efikasno deluje u mojoj opštini.	☐	☐	☐
i.	Policija poštuje građane u mojoj opštini.	☐	☐	☐
j.	Policija radi sve što može da reši probleme u mojoj opštini.	☐	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, pitanje L2 postavite na sledeći način: „Recite mi da li se slažete ili se ne slažete sa sledećim stavovima o radu policije u Vašoj opštini/gradu.”

Zatim treba čitati ispitaniku jednu po jednu oblast i upisivati „X” u kućice koje su predviđene za odgovore ispitanika.

L3	Da li se slažete sa sledećim iskazima o prisustvu policije?	Slažem se u potpunosti	Slažem se delimično	Ne slažem se	Bez odgovora
a.	Ne viđam mnogo policajaca u sredini u kojoj živim.	☐	☐	☐	☐
b.	Kada policajci dođu u sredinu u kojoj živim, nikada ne izlaze iz svog vozila.	☐	☐	☐	☐
c.	Ne usuđujem se da priđem policajcu u sredini u kojoj živim.	☐	☐	☐	☐
d.	Policija nema vremena da uradi nešto kada je to potrebno u sredini u kojoj živim.	☐	☐	☐	☐
e.	Policija nikada ne dođe na vreme kada je pozovem u naš deo grada/mesta.	☐	☐	☐	☐
f.	Policija nema mogućnosti da uradi nešto kada je to potrebno.	☐	☐	☐	☐

Pošto pročitate sam tekst pitanja, pitanje L3 postavite na sledeći način: „Pokušajte da na skali od 1 do 5 (s tim da nudite samo ocene 1, 3 i 5) procenite kakvi su odnosi između ljudi u Vašoj opštini/gradu:”

Zatim treba čitati ispitaniku jednu po jednu oblast i upisivati „X” u predviđene kućice za odgovore ispitanika.

- Ocena „1” – ispitanik se uopšte ne slaže s tim da viđa puno policajaca u sredini u kojoj živi;
- ocena „3” – ispitanik se slaže, ali i ne slaže s tim da viđa puno policajaca u sredini u kojoj živi;
- ocena „5” – ispitanik se u potpunosti slaže s tim da viđa puno policajaca u sredini u kojoj živi.

M - OPŠTE KARAKTERISTIKE

Poslednji deo upitnika popunjava se na kraju ispitivanja. Pre nego što se započne popunjavanje ovog dela upitnika, obavezno treba podsetiti ispitanika da su svi podaci anonimni.

M1	Pol
☐	Muško
☐	Žensko

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Samo ukoliko ispitanik samoinicijativno odluči da se ne opredeljuje, ne treba ništa zaokruživati i preći na sledeće pitanje.

M2	Koliko godina imate?
☐	18-24
☐	25-34
☐	45-54
☐	55-64
☐	65 i više

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

Napomena: Sve vreme treba proveravati koliko je ispitanika muškog, a koliko ženskog pola i u kojoj su starosnoj grupi prema dodeljenom modelu uzorkovanja. Posle pitanja M1 i M2 može se dogoditi da je vreme da završite anketiranje tog ispitanika - ne upisujte odgovore o polu i godinama u anketu (da ne biste morali da bacate taj formular) pre nego što se uverite da ispitanik/ca ispunjava uslove koji su potrebni za anketiranje.

Treba biti ljubazan i pažljiv kada se osobama ženskog pola postavlja pitanje o godinama: „Izvinjavam se, ali potrebe ovog istraživanja nameću da postavim pitanje o Vašim godinama” i sl.

M3	Veroispovest
☐	Pravoslavna
☐	Muslimanska
☐	Katolička
☐	Ateisti
☐	Ne želim da se izjasnim
☐	Drugo (navesti)

Potrebno je samo upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Samo ukoliko ispitanik samoinicijativno odluči da se ne opredeljuje, treba zaokružiti odgovor „Ne želim da se izjasnim”.

M4	Nacionalnost
☐	Srpska
☐	Mađarska
☐	Romska
☐	Albanska
☐	Bošnjačka
☐	Vlaška
☐	Ne želim da se izjasnim
☐	Drugo (navesti)

Potrebno je samo upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika. Samo ukoliko ispitanik samoinicijativno odluči da se ne opredeljuje, treba zaokružiti odgovor „Ne želim da se izjasnim”. Takođe, postoji mogućnost da ispitanik sam navede nacionalnost ukoliko ona nije navedena u ponuđenim odgovorima.

M5	Koje obrazovanje imate?
☐	Bez školske spreme/nepotpuno osnovno obrazovanje
☐	Osnovno
☐	Srednje
☐	Visoko/više

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

M6	Da li ste zaposleni?
☐	Da, samozaposlen/a
☐	Da, zaposlen/a
☐	Još se školujem
☐	Ne, nezaposlen/a sam
☐	Ne, penzioner/ka sam
☐	Ne, domaćica sam
☐	Drugo

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuće kućice u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pod „zaposlenošću” se ovde misli na formalno, zvanično zaposlenje: dakle, radna knjižica i regulisan radni staž.

M7	Ako ste zaposleni, gde radite?
☐	Nisam zaposlen/a
☐	Privatni sektor
☐	Javni sektor

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

M8	Prosečna mesečna primanja po članu domaćinstva, uzimajući u obzir primanja svih članova (u evrima)
☐	Ne znam
☐	Manje od 100
☐	100–200
☐	200–400
☐	400–600
☐	600–1000
☐	Više od 1000 evra

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuće kućice u zavisnosti od odgovora ispitanika. Pitanje bi trebalo postaviti na sledeći način: „Molim Vas, da li možete da mi kažete koja su Vaša prosečna mesečna primanja? U anketi su ponuđene kategorije, pa se opredelite za jedan od odgovora (navesti kategorije).”

POPUNJAVA ANKETAR

Pre nego što se zahvalite ispitaniku na izdvojenom vremenu, obavezno sami odgovorite na sledeća dva pitanja.

M9	U kojoj opštini živite?
☐	Arandjelovac
☐	Golubac
☐	Niška Banja
☐	Novi Pazar
☐	Paraćin
☐	Trgovište

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

M10	Gde Vam se nalazi kuća?
☐	U centru opštine
☐	Na periferiji opštine
☐	U selu
☐	Na imanju
☐	Drugde (navesti)

Potrebno je upisati „X” u odgovarajuću kućicu u zavisnosti od odgovora ispitanika.

